

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tuzemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Sokolska svetovna zmaga

Slovenec Tošo Primožič svetovni telovadni prvak — Zmagovita češkoslovaška sokolska vrsta — Navzlic poškodbam dveh izvrstnih telovadcev je jugoslovenska vrsta v Luksemburgu zasedla tretje mesto

Te dni so se v Luksemburgu vršile velike mednarodne tekme, za katere se je napeto zanimal ves svet. Seveda se je teh velikih in znamenitih tekmovanj udeležila tudi jugoslovenska sokolska vrsta, v kateri so naši znani, že večkrat s slavo ovenčani telovadci Primožič, Štukelj in Malej.

Nesrečno naključje je nanese, da sta se Štukelj in Malej že prvi dan tekmovanja, preteklo nedeljo, na krogih ponesrečila in se nista mogla udeleževati nadaljnjih tekmovanj, ker sta morala poiskati pomoč v bolnici. Že se je zdelo, da bo naša oslabiljena tekmovalna vrsta slabo odrezala. Toda vrli bratje so se potrudili in navzlic vsemu priborili jugoslovenskemu Sokolu prekrasen uspeh:

Brat Primožič je v vseh panogah tekmovanja zmagal in postal svetovni telovadni prvak. Celotna jugoslovenska vrsta pa je zasedla tretje mesto. Ko je bil pretekli ponedeljek razglašen izid mednarodne telovadne tekme, so na luksemburškem stadionu ob tisočeri navzočnosti občinstva dvignili jugoslovensko zastavo na visok drog in je godba zaigrala našo himno. Po vsem svetu so

brzjavno odšla poročila o jugoslovenskem prvaku.

Med jugoslovenskimi telovadci je zavladovala velika radost zaradi uspeha in priznanja, ki so jim ga izkazali vsi narodi. Z njimi deli veselje vsa Jugoslavija in vse slovansko Sokolstvo, zakaj zopet se je mogočno pokazalo, da nad Sokoli na vsem svetu ni telovadcev! Za Primožičem je namreč bilo drugo in tretje mesto priznано sloviti českoslovaškima Sokoloma bratoma Gajdošu in Loefflerju, ki sta že zadnjič na vsesokolskem zletu v Beogradu zadivila tisoče in tisoče gledalcev.

Českoslovaška tekmovalna vrsta kot celota je v Luksemburgu zasedla prvo mesto, drugo Francozi, tretje Jugosloveni (brez Štuklja in Maleja), četrto Madžari, peto Luksemburžani in šesto Belgijci.

Ljubljana bo kot matica jugoslovenskega Sokola priredila svetovnemu prvaku bratu Primožiču in njegovim tovarišem, ki so se tako vztrajno borili pred očmi vsega sveta, prisrčen spjem. Z radostjo se pridružujemo in čestitamo Sokolstvu: **Zdravo!**

Kako povečamo naš žitni pridelek

«Mernik pšenice dobiš že za petdeset dinarjev, ves svet tarna, kam s pšenico, ti pa hočeš govoriti o povečanju pridelka! Krivo vero označjaš, — me je rotil včeraj pravoverni kmetijski papirnik, ko sem napeljal govor na povečanje pridelka pšenice. Prav rad vzamem na svojo glavo častno ime krivega preroka in želim le čim več spreobrnjenecv k novi veri. Naš narod potrebuje doma več kruha, ker so prepičli dinarji, da bi kupoval čeprav ceneno tujo pšenico.

Vsi vemo, da je dosedanji pridelek pšenice pri nas zelo nizek, saj namlatimo komaj šest- do sedemkratno seme, dočim pridelajo že v sosednji Avstriji dvakrat, trikrat toliko ob istih talnih in podnebnih razmerah. Radi namreč nekateri opravičujejo naš nizki žitni pridelek z revno zemljo in obnebjem; vemo pa vsi dobro, da je baš žitarstvo pastorek naših kmetijskih strokovnjakov, ki ga trpijo le, da se izpolni kolobar.

Ni bolj zanemarjene poljščine, kakor je pri nas pšenica. Vse druge poljske pridelke po setvi in saditvi večkrat okopavamo in mnoge celo ogrebamo, pšenico, najzlahotnejši pridelek, pa pustimo po setvi kar ljubemu Bogu tja do žetve. Nega je pol reje ne samo za živino, temveč še prav posebno za rastline.

Podpišem z obema rokama, da se pri sedemkratnem pridelku semena res ne splača pridelovanje pšenice posebno, če pomislimo, da stane danes mernik pšenice samo 50 dinarjev in je kar

za polovico cenejši kakor pred vojno, ko je stal mernik 10 kron = 100 dinarjev. Kaj pa če bi pridelali z domačega istim trudom, kakor pri drugih poljskih pridelkih, kar trideset mernikov na enem merniku posetve namesto današnjih sedmih! Kakor hitro sem to zapisal, že vidim dva tabora: gruntarje, ki odpravljajo časnik, in mafe posestnike, ki so šele zdaj prav prisluhnili. Ne zamerim gruntnarjem, ki imajo dovolj polja in lahko vsejejo za recimo desetčlansko družino deset mernikov, če je donos manjši. Ne škodilo bi sicer tudi tem, če bi mimo svoje potrebe lahko tudi prodali, pa magari tudi po 50 dinarjev za mernik, letno kar 100 mernikov pšenice. 5000 dinarjev je danes denar!

Pa vemo, da so baš gruntnarji težko dostopni za pouk, ker se nekaterim zdi, da ga ne potrebujejo. Mislim pa, da bi bilo povečanje pšeničnega pridelka pri gruntnarjih silno važno za ves narod, saj bi oni lahko krili potrebe naših mlinov za Slovenijo z domačim, v kvaliteti boljšim, žitom, kakor je banaško, in bi ostal delavski denar, ki gre danes po nepotrebnem iz dežele, našemu kmetu. Če kupuje delavec banaško moko, slavonsko slanino, laški riž, dalmatinsko olje, od domače grude pa le poceni krompir, kje so potem tolikanj hvalisane blagodati industrializacije Slovenije, ki odjeda kmetu delavca in ugonablja delavca z jetiko, dočim nima narod — kmet od industrijskega denarja nobene koristi?

Pa pogledimo malega posestnika — morda celo slabo plačanega tovarniškega ali rudniškega delavca — s kopico otrok, ki kriče ves dan: «Mama, kruha, kruha!» Kje bo reva vzela kruh, redki «kovači» zaslužka gredo za obleko in sol, s pridelkom pšenice so se pa kar zahvalili. En sam mernik so vsejali, sedem pridelali. En mernik je za seme, ostalih šest mernikov pa je bilo komaj za svetke. Krompir otepajo otroci, da imajo tarčaste trebuhe, kakor zanemarjena teleta in so bleskavi kandidati za rahitido, škrofulozo in jetiko. Krompir sicer polni črevo, a moč, rast in zdravje so le v kruhu.

Daleč smo še danes od tega, da bi krili potrebo žita našega naroda. Vendar pa sta dve poti, ki vodita postopoma k temu uspehu. Eden je setev oplemenjenega žita ali, kakor pravimo, selekcioniranega semena, ki nam vsaj podvoji pridelok. Setev selekcioniranega semena je glavni vzrok visokih donosov žita na velikih kmetijah v Nemčiji, na Danskem, v Avstriji in drugod. Setev selekcioniranega semena je znak naprednega kmetijstva in visoke stopnje narodove gospodarske kulture. V Beltincih imamo državno selekcionijsko postajo, ki ne ve na jesen kam z zlahtnim semenom, naš narod pa strada kruha. Dolžnost občinskih kmetijskih odbornikov, čitalcev «Domovine», je, naj opozore že sedaj sreske kmetijske odbore, da se pobrigajo za dobavitev selekcioniranega semena, kar tedni, ki nas ločijo od jesenske setve, so kratki.

Druga pot k povečanju žitnega pridelka je sicer na videz malo težavnejša, vendar je pa mal trud bogato poplačan s petkratnim običajnim pridelkom. Gruntnarji zmagujejo z glavo. Nisem namenil vam, ki imate razsežne njive, naslednjih vrst. Vam malim posestnikom, ki negujete kakor vrtnarji svoje skromne njivice, vam, ki sejete en sam mernik pšenice za svetke, veljajo te besede. Namesto sedmih mernikov lahko pridelate z malim trudom na merniku posetve vsaj 30 mernikov. Ne verjameš? Vem, da je težko verjeti. Za eno leto moraš verovati meni, ki sem videl po svetu nele petkratni — celo desetkratni pridelek sem videl. Ko sem gledal ta božji blagoslov, sem se spomnil naših izžetih mater, naših trebušastih, bledih, krmežljivih otročičev in sem sam poskusil tako čudežno pomnožiti kruh, da bi ne bil samo spomin za praznike, temveč vsakdanja malica. Imel sem popoln uspeh. Še dvomiš? Ali si čuden, saj vendar jaz nimam prav nobene koristi od tega, če ti nekaj natvezim. Verjemite, le dobro hočem vam in vašim nedolžnim črvičkom!

Tisočletja je star ta za vas novi način povečanja pridelka žita in prav enostaven je. Sredi avgusta vsej na gredo v vrtu ali pa na koncu pognojenega pšeničišča naredko tri litre najlepšega semena, takega, ki se na skednju že samo preza. Ko si spravil sredi septembra zgodnji krompir ali koruzo, lepo pripravi in dobro prebranj njivo za pšenico. Pripravi si črtalnik, kakršnega rabimo za sajenje koruze ali krompirja pod motiko in pribij na meter dolgem slemenu, kakor označeno s številkami kline 0—30—50—70—100 cm in začrtaj z njim vzdolž njive vrste. Iz grede vzemi mlade pšenične rastline, ki imajo že po tri liste in jih posadi v vrste po 20 cm vsak sebi s pomočjo sadilnega klina za 5 cm globlje v zemljo, kakor so prej rastle. Čez tri tedne boš

videl, da se je pšenica obrastla in je poglajlo iz ene same rastline kar pet do deset izrastkov, ki imajo že razvit tretji list. Lepo okoplji pšenico in prigrni iz širših medvrst toliko zemlje na mlade rastline, da bodo komaj ušesa ven kazale.

Na koncu oktobra boš videl, da so zrastle iz te ogrnjene pšenice celi šopi 20 do 30 krepkih bilk. Če vreme dopušča, ogrni še enkrat te šope do ušes. Če pa v jeseni ne dopušča vreme, poskusi v toplih, kopnih zimskih dneh ali pa v zgodnji pomladi, preden se premakne rast. Iz ogrebkov požene 30 do 50 bilk in popolnoma zagrnejo lehe.

Izgleda, kakor bi bilo mnogo dela, pa ga v resnici ni prav nič več, kakor s krompirjem. Trud je obilno poplačan s krasnim, za moža visokim žitom, ki ima čez 10 cm dolg klas z napetim zrnjem kakor sveže žemljice. Že na težkem snopju vidiš božji blagoslov; ko omlatiš žito, se boš prepričal, da si pridelal z malim trudom povprečno petkratni doseganji pridelek.

Verjemite mi, mali posestniki, ki imate svojo grudo tem rajši, čim ožja je, da vam dobro hočem. Tudi drugod, na primer v Nemčiji in v Avstriji, so šli baš mali posestniki in kočarji z vzgledom naprej. Na delo torej tudi vi, mali slovenski kmetje, da s povečanim pridelkom pšenice osamosvojite narod, da bo rodna gruda dobra dojna mati in ne izsušena mačeha svojih deci.

Janko Kač.

Kmetijski praznik na Krškem polju

V nedeljo bomo zopet z radostjo pohiteli na staroslavno Krško polje. To bo naš dan, naš kmečki praznik. Spored je izredno pester in bo gotovo privabil še več tisočev kmetijskih ljudi, kakor dosedanja leta. Kdor le utegne, naj pride!

Spored je v kratkem naslednji: 1.) od 10. do 12. ure: zbiranje narodnih noš, konjenikov in okrašenih voz pred cerkvijo na Krškem; 2.) ob pol 1. uri: spreved s konjeniki v narodnih nošah in okrašenimi vozovi z godbo na čelu na Krško polje; 3.) veliko kmetijsko zborovanje, na katerem govore minister dr. Ivan Štvegel, kmet A. Grebenc, dr. Novak in dr. Ro-

sina; 4.) ob 3. uri: pričetek konjske dirke; 5.) ob 4. uri, oziroma po končani konjski dirki, prične kolesarska dirka. — Spored konjske dirke: I. dirka za tri- in štiriletne konje; daljava 1800 m; II. dirka za konje od petih let in starejše; daljava 2700 m; III. enovprezna dirka za mrzlokrvne konje; daljava 1800 m; IV. enovprezna dirka za ameriške dirkače; daljava 2700 m; V. dvovprezna dirka; daljava 2700 m; VI. jahalna dirka; daljava 2700 m brez zaprek in brez izenačenja teže.

Po končani dirki bo velika kmetijska veselica s plesom, petjem in prosto zabavo. Vstopnina na razstavo konj, veselični prostor in obe dirki: stojišče 5 dinarjev, sedež 10 dinarjev. Na dirkališče bo vozil avtobus po 5 dinarjev za osebo.

Kolesarska dirka bo ob 16. po končani konjski dirki na dirkališču v Žadovinku. — Spored: 1. točka za prvovrstne kolesarje; daljava 2700 m; 2. točka za srednje kolesarje; daljava 1800 m; 3. točka za ostale kolesarje; daljava 900 m; 4. točka: polževa dirka.

V nedeljo vsi na Krško polje!

Vseslovanski gasilski kongres v Ljubljani

Vseslovanski gasilski kongres se bo v prvih dneh avgusta vršil v Ljubljani. Nj. Vel. kralj Aleksander I. je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo nad kongresom in bo po možnosti prisotvoval glavnim slavnostim, zlasti javnemu nastopu gasilstva v nedeljo 3. avgusta na sportnem prostoru «Ilirije». Častno predsedstvo tvorijo naši najodličnejši politiki in voditelji, kakor tudi predstavniki raznih korporacij, med drugimi gg.: ministrski predsednik general Peter Živković, vojni minister general Hadžić, minister za šume in rudnike dr. Anton Korošec, ban dravske banovine inž. Dušan Sernec, komandant dravske divizije general Sava Tripković, ljubljanski nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ljubljanski župan dr. Dinko Puč, dvorna dama ga. Franja Tavčarjeva in še mnogi drugi odličnjaki.

Kongresni odbor pod predsedstvom gospoda R. Engelsbergerja vodi vse priprave za kongres. Odbor si je razdelil posamezne funkcije na odseke, ki morajo skrbeti za vse, da bo kongres čim sijajneje uspel. Program kongresa je naslednji:

Petek, dne 1. avgusta: Ves dan: Sprejemanje zastopnikov inozemskih gasilskih federacij in delegatov jugoslovanskega gasilstva na glavnem kolodvoru; ob 10.: slavnostna otvoritev gasilske in umetnostne razstave na velesejmu; ob 17.: zasedanje Jugoslovanske gasilske zveze v dvorani mestnega magistrata; ob 19:30: neoficielna večerja v restavraciji «Zvezdi»; ob 19:30: koncert v godbenem paviljonu «Zvezde»; ob 20:30: bakljada in poklonitev kumici, gosp. dvorni dami Franji dr. Tavčarjevi, ter podoknica starosti JGZ in načelniku Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva, g. Josipu Turku.

Sobota, dne 2. avgusta: ob 7:30: seja Českoslovaške gasilske zveze na magistratu; ob 9.: proslava 60letnice obstoja Prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v Ljubljani; ob 11.: odkritje spomenika pokojnemu starosti in organizatorju jugoslovanskega gasilstva Fr. Barletu na pokopališču pri Sv. Križu; ob 13.: neoficielno skupno kosilo za predstavnike tujih in domačih gasilskih zvez v restavraciji «Zvezdi»; ob 15.: zasedanje Vseslovanskega gasilnega kongresa v dvorani Mestnega magistrata; ob 17:30: poklonitev Vseslovanske gasilske zveze in jugoslovanskega gasilstva manom pesnika dr. Prešerna. Polaganje vencev pred njegov spomenik na Marijinem trgu; ob 20.: slavnostni banket v veliki dvorani hotela «Uniona». Med banketom slavnostni koncert Glasbene Matice in godbe Dobrovoljnog vatrogasnog društva iz Djakova. — Razsvetljava Ljubljane.

Nedelja, 3. avgusta: ob 8.: slavnostna sveta maša na Kongresnem trgu; ob 8:30: slavnostno zasedanje Vseslovanske gasilske zveze v zbornični dvorani univerze. Pozdravni govori in razdelitev spominskih kolajnz; ob 10:30: slavnostni spreved vsega gasilstva; ob 13.: banket v restavraciji «Zvezde»; ob 16:30: vežbe in nastopi českoslovaškega in jugoslovanskega gasilstva na sportnem prostoru S. K. Ilirije; ob

M. Silvester:

Na potih usode

(Dalje.)

III.

V splošni zmešnjari, ki je vladala v gradu, se je posrečilo nekaterim ženskam in otrokom, da so ubežali ostrini meča sovražnikov; vse drugo je pa postalo žrtev vojščakov. Izvzeta je bila samo kako dvajsetorica mladih žen in deklet, katere so zvezali vojščaki skupaj in jih odtirali potem, ko so zapalili našo naselbino na vseh koncih in krajih, v kostanjeviški samostan.

Med slednjimi sem se nahajala tudi jaz. Ko smo po trudapolni poti dospeli na samostansko dvorišče, nas je obdala tamkaj cela skupina bradatih mož v belih kutah. Bila sem še skoro otrok in niti sanjalo se mi ni, kaj prav za prav nameravajo napraviti z nami. Videla sem tam starejšega meniha, pred katerim so se ostali menihi spoštljivo klanjali. Potem so nas nagnali v prostorno klet, kjer so nas oprostili tesnih vezi, ki so se nam zarezale v meso rok. Klet je bila temna in zaduhla, v kotih pa je bilo samo nekaj slame.

Lahko si torej predstavljata naš položaj. Ko bi nam kdo nastavil nož na prsi ali vrat, bi se gotovo ne bale umreti, kajti smrt bi pomenila za nas le konec muk. V obupu smo plakale, vile roke, si pulile lase ter klicale na pomoč Peruna, da se osveti za storjeno zlo. Noč smo prestale brez spanca. Ko se je pa jelo svitati, se je osrčila najstarejša izmed navzočih žen ter nas bodrila k pogumu, češ, slabe smo, a imamo na razpolago

nohte in zobe in s temi se bomo branile. Kmalu nam je prinesel strežnik nekaj hrane, katero smo pa pustile nedotaknjeno.

Tudi opoldansko jed smo pustile, ne da bi se je dotaknile. Ko je videl strežaj, da ne zauživamo nobene jedi, se je zvito nasmehnil in nam rekel: «Le počakajte, dušice, se boste že še omehčale!»

Približala se je že druga noč našega ujetništva. Solze so se iztekle; le strašno nas je peklo v prsih in po možganih nam je butala kri. V tišem večeru so nam prihajali na uho moški glasovi, ki so postajali od časa do časa glasnejši, dokler se niso polagoma preveli sprva v posamično petje, nazadnje pa v neubrano splošno prepevanje. Vedele smo takoj, da se nahajajo menihi pri običajnem popivanju, zato smo slutile, da nam preti baš to noč velika nevarnost. Kleče smo molile in prosile dobre vile za pomoč, zraven pa prisluškovale razsajanju. Moralo je biti nekako ob uri duhov, ko je pojenjalo prepevanje menihov, a z grozo smo ugotovile, da rogovilijo preko dvorišča naravnost proti naši ječi. Nekaj trenutkov nato so se z ropotom odprla vrata in v svitu bakle smo zagledale pred seboj veliko število menihov, ki so se gnetli proti nam. S krikom smo planile v kot. Menihi so se bolj in bolj približevali. Bogleme, moram pohvaliti nekaj naših žena, ki so se oborožile s kamni in opeko, ki so izruvale iz tal in zidu. V hipu, ko so jih hoteli zgrabiti menihi, so zamahnile proti njim in v trenutku so padli vznak štirje menihi. Osupljeni so stopili ostali nekoliko nazaj, toda trenutek nato so se vrgli na nas s tako silo, da je bil odpor duševno in telesno zmučenih žen in deklet v hipu strt. Pred menoj se je pojavil starikav menih, ki je bil po vsej priliki poglavar ostalih, ter me zgra-

bil preko pasu, hoteč me odnesti. Jaz pa sem se branila, kolikor sem se mogla. Praskala sem ga po obrazu, tolkla s pestjo po glavi in tilniku, toda bilo je vse zaman; nesel me je z lahkoto preko stopnic v svojo sobo. Tamkaj me je vrgel na svojo posteljo, mi privezal roki in nogi h kljukam, ki so se nahajale na vsako stran končnic. Kaj se je nadalje z menoj zgodilo, tega se ne zavedam več popolnoma jasno. To še vem, da mi je kapljal menih v usta neko kislasto-grenko tekočino, potem sem se pa docela onesvestila. Ko sem se zopet prebudila, se mi je dozdevalo, da sem sanjala težke sanje. Komaj sem pa videla, kje se nahajam in ob pogledu na svoje golo telo, sem se zavedla, kaj se je z menoj zgodilo. K sreči sem bila oproščena vezi, s katerimi sem bila privezana k postelji. Meniha ni bilo več v sobi. Bliškoma se mi je porodila misel, da je bolje za onečaščenko, da si konča življenje, kakor pa da služi še nadalje za vlačugo. Skokoma sem bila iz postelje, pograbila sem dele svoje obleke, si jih nataknila ter planila proti odprtemu oknu. Zavihtela sem se na okno in se sunkoma zagnala v globino. Oster piš je zavel okrog mene, zatisnila sem oči, ker sem domnevala, da moram z vso silo prileteti na tlak samostanskega dvorišča, kjer se moram razleteti na drobne kosce. Toda moje telo ni padlo na trda tla.

Pod menoj je zahreščalo, kakor bi se lomile veje. Odprla sem oči in se pričela loviti z rokami. Moji prsti so se krčevito oklenili neke veje in z radostjo sem opazila, da sem obvisela komaj nekaj komolcev od tal na košatem bezgu, rastočem tik zidu. Brez nadaljnega pomisleka sem skočila na tla. Sedaj sem šele videla, da se ne nahajam na dvoriščni, temveč na zunanji strani samostana.

20:30: poslovilni večer na vrtu restavracije «Zvezde».

Ponedeljek, 4. avgusta: izleti v okolico Ljubljane, na Gorenjsko, Bled, Bohinj, Plitvička jezera in v vse ostale kraje države po želji posameznikov.

Ves pestri spored obeta zanimive in velike dni. Ljubljana se pripravlja, da dostojno sprejme domače in slovanske brate, ki tako navdušeno gojijo ideje človekoljublja. Kdor le utegne, naj pride v Ljubljano, da bo slavje čim bolj veličastno. «Na pomoč!»

DOPISI

JEŽICA PRI LJUBLJANI. Sokol na Ježici priredi v nedeljo dne 20. julija pri »Štirnu« v proslavo svojega desetletnega obstoja javni nastop. Bilo je treba mnogo truda in obilo žrtev, da je Sokol vzdržal svojo postojanko, kajti razmere na Ježici so bile ves čas sve prej kakor Sokolu prijazne. Danes je položaj za društvo dober, vendar je treba še novih ljudi, da bo Sokol sam prevzel in izvajal ves kulturni program v občini. Ker treba je prepoznati vso Ježico v sokolskem duhu, treba je odstraniti ono napetost, ki so jo prej nekateri gojili. Sokolov nastop v nedeljo bo lepa slika sedanjega razveseljivega stanja v našem Sokolu, bo pa tudi zabavni del tako prijetno organiziran, da bratsko vabimo k naši desetletnici vse domačine in tudi številne naše prijatelje od blizu in daleč. Zdravo!

PREČNA PRI NOVEM MESTU. Odkritje spomenika padlim vojakom je bilo v nedeljo 13. t. m. Slavnost se je pričela s sv. mašo ob 10., nakar je bilo odkritje spomenika z govori, petjem in molitvami za mrtve.

KONJICE. Kamnoseška družba Petrovsky in Herbst je otvorila kamnolom v Loški gori pri Zrečah, kjer namerava v širšem obsegu eksploatirati marmor. Zelo razveseljivo dejstvo je, da se začne razširjati industrija tudi v Dravinjski dolini, kjer je doslej bilo jako hudo za zaslužek. — Sokolsko društvo v Konjicah je priredilo v nedeljo popoldne ob 16. uri na dvorišču Narodnega doma letni javni telovadni nastop. Društvo se je moralo vsa leta boriti z različnimi težavami in je

dobilo z ustanovitvijo Sokola kraljevine Jugoslavije zadoščenje za svoje delovanje. Tudi širši sloji naroda začenjajo uvidevati pomen Sokolstva in pristopajo v sokolske vrste. — Konjice so slovele vedno kot letovišče z ozirom na krasno lego in očarljivo okolico. Slovela je Dravinja kot kopališče. Žal pa moramo ugotoviti malomarnost raznih ljudi, ki onečiščajo Dravinjo z žagovino, da je kopanje nemogoče. Opozarjamo na to odločilna oblastva, da se onesnaženje prepreči. — Hišni posestnik Hasenbichel je preuredil stanovanjske prostore na ulico v trgovinske. Pozdraviti moramo vsak napredek v tem pogledu. — Višji pisarniški oficijal g. Josip Ferenc je stopil v pokoj, njegova hčerka gdca. Ljuba pa je opravila pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani zemljejnizni izpit.

DRAKOVCI PRI MALI NEDELJI. Nepričakovano, star komaj 23 let, nas je zapustil mladenič Ferdo V o r š i č. Podlegel je po par dneh bolezni — solnčarici. Pokojnik je bil v vsej župniji zaradi izredne delavnosti in vedno veselega razpoloženja splošno priljubljen. Bodi mu lahka zemljica, ki jo je z veliko ljubeznijo obdeloval, ter ohranjen blag spomin! Zalujočim naše iskreno sožalje!

MALA NEDELJA. Novi zakon za pobijanje šmarnice je za nas, posestnike vinogradov, nasajenih s šmarnico, velik udarec in povzroča hudo zmešnjavo. Vsak posestnik takega vinograda stoji pred velikim vprašanjem, kaj naj ukrene, da se izogne davkom, ki so naloženi na šmarnico. Žal nismo vsemogočni, da bi kar čez noč zamenjali šmarnico z žlahtnim belim trsom, treba je denarnih sredstev, delovnih moči, življenjskih sredstev. Letošnje leto nam obeta zelo malo jabolčnika, zato smo prisiljeni, da vzamemo za delavce namesto jabolčnika šmarnico, ki nam pa zaradi plačevanja navržene takse pride zelo draga. Jaz sem sam posestnik vinograda, nasajenega s šmarnico ter prav nič ne nasprotujem, da še naši starosloviti vinski kraji prekopljejo in nasadijo z žlahtnim vinskim plemenom. Pač pa velikokrat razmišljam v družbi svojih sosedov, kako naj počnemo v bodoče. Šmarnica je itak že vržena iz prometa, pri tem pa je še silno obdavčena, kar seveda povzroča krizo med našimi, po nedolžnem prizadetimi posestniki šmarnice. Predlagal bi samo, naj gg. kmetijski ali vi-

narski referenti ustanovijo potrebne organizacije, ki bodo ščitile prizadete posestnike, ki prenavljajo svoje vinograde, da jih ubranijo pred predpisano takso za šmarnico. Naloži pa naj se taksa tistim, ki se obnovi vinogradov ali iztrebljenju šmarnice odločno upirajo. — A. L.

OJSTRICA PRI DRAVOGRADU. 29. junija smo imeli na Ojstrici lepo nedeljo ter obenem blagoslovitev dveh prenovljenih altarjev. Krasno je bilo. Duhovniki so bili trije, tudi godba je svirala. Čestitamo našemu g. župniku, ki se tako trudi. Če bo tako naprej vztrajal, smo prepričani, da se bo pri nas ščasoma zopet oživilo, kakor je bilo nekdanj, in da ne bomo ravno mi, Ojstričani, za vsemi ostalimi farami največji zaspanci. Saj je bilo letos že na binkoštni ponedeljek pri Sv. Duhu zopet veliko lepše, kakor zadnja leta. Vse skoro zopet po starih običajih. Seveda, pogrešali smo mnogo ljudi, a to le zaradi pomanjkanja denarja in zato, ker naši sosedji že ne verjamejo več, da se pri nas stari običaji zopet obnavljajo. Posebej še čestitamo g. trbonskemu župniku, da še vendar prihaja k nam, ko so nas že vsi sosednji župniki zapustili. Gospod župnik pridite vselej, kadar vas bomo vabili, saj vaše lepe pridige nam zelo ugajajo. Nu, pa še to-le zanimivost: Na lepo nedeljo, 29. junija, smo doživeli presenečenje, ki ga nismo pričakovali: dekleta naša so se popolnoma spuntala, da so morali letos na lepo nedeljo pri procesiji nositi kip Device Marije fantje. Ob tej priliki se je že skoraj uresničilo staro ojstriško narekovanje: Fantje, bežimo, dekleta pridejo! — Pa brez zamere in nič proti veri! — Ojstričan.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Sokolsko društvo je priredilo dne 24. junija odhodnico pod naslovom «koncert» vsem onim bratom in sestram, ki so se naslednji dan odpravili na vsesokolski zlet v Beograd. Sodnik br. Dežela, kot dirigent sokolskega orkestra, se je silno trudil, da nam poda na ta večer čim lepši koncertni spored. Bodi zaradi neznanja ali pa zaradi prevelike komodnosti nekaterih godbenikov-nesokolov je moral br. Dežela nastopiti samo z jazz-band orkestrom. Razume se, da so zato odpadle najlepše točke sporeda. To pot je tudi inteligenca omalovaževala vzvišeni cilj brata dirigenta. Tem bolj nam je v dolžnost, izreči br. Deželi toplo zahvalo za vse njegovo prizadevanje, enako vsem, ki so se s

Strahoma sem se ozrla okrog, če me ni kdo opazil; a ko sem se uverila, da ni bilo v bližini nobenega človeka, sem zlezla preko vrta k zidu, ki je obdajal grad, in tekla ob zidu do jablane; njene veje so segale daleč preko obzidja. Plezati sem znala kakor mačka; tudi plezanje na jablano mi ni napravilo nikakih posebnih težav. Kakor večerica sem se podala po veji in se spustila nato na obzidje. K sreči se je nahajal tik zidu jarek, ki je dovajal vodo v sosedni ribnik. Brez pomisleka sem skočila z visokega zidu v jarek. Voda in blato sta brizgnila kvišku; a jaz sem se izmotala iz njunega objema, ne da bi dobila še kako poškodbo.

Strah dela brze noge; kakor srna sem tekla preko travnika do bližnje šume in po šumi toliko časa, da so me zapustile moči. Med visoko praprotjo sem padla na tla. Iz samostanskega zvonika mi je prihajal na uho glas zvona, ki je zvonil pobožnim menihom pri njih molitvah, a jaz sem bežala kakor onečaščena pregnanka... Kaj naj storim? Ali naj stopim taka, kakor sem bila, pred domači altar in pred svojega očeta? Ali me ne bodo črtile dobre vile in se mi rogale zle rojenice? Razmotrivala sem ta vprašanja na vse načine, toda prišla nisem do nobenega zaključka. Polasčal se me je tudi hud glad in žeja. Pa kje naj dobim kak grižljaj, ko se vendar taka razcapanka ne smem približati nobeni koči, ker bi me samostanski tlačani hitro spoznali, me zgrabili in odtirali nazaj v samostan. Lezla sem po gosti praproti naprej in se naenkrat znašla na kraju njive, na kateri je bilo posejano žito in zasajen krompir. Ko sem premotrila okolico, če se ne nahaja v bližini kak človek, sem si nasukala cele pesti mlečne rži in jo s slastjo požirala, a

žejo sem si utešila z gomolji krompirja in repe. Na ta način sem si vsaj za silo utešila glad in žejo ter se nato zopet skrila v goščavo.

Naenkrat mi je stopil pred oči pokolj naših ljudi, žena in otrok, naša goreča nasebina. Sredi te grozne slike sem čutila neki notranji klic, ki me je zval na pomoč. Oče! Da, on me zove! Vsa strast detinske ljubezni je objela mojo dušo. Drvela bi iz svojega skrivališča, da prihitim morda hudo ranjenemu očetu na pomoč. Toda bilo je še presvetlo, da bi se pokazala na planem. Po teku solnca sem ugotovila smer, v katero se moram podati, da dospem do naše nasebine. Slutnja, ki se je vedno znova porajala v mojem srcu, mi ni dala miru ne obstanka. Plazila sem se po grmovju vstric njive, dospela nato v šumo, po kateri sem dirjala vedno naprej. Legla je že temna noč, toda mene je gnalo v določeni smeri vedno dalje in dalje. Kaj je bilo meni mar, če sem padala v järke, se spotikala preko skal in krvavela že iz nešteti ran. Čutila sem, kako mi kaplja topla kri iz prask trnja in ran, ki so mi jih prizadejale ostrine po tleh ležečih odkrhnjenih vej! — Misel na očeta me je gnala naprej, ne da bi me obdajalo z grozo stokratno skovikanje čuka in zategnjeno tuljenje lačnega volka. Šele ko sem dospela na neki holm, se mi je dozdevalo, da mi prinaša nočni veter na nos smrad pogorišča in razkrajajočih se trupel.

Tu sem si šele nekoliko oddahnila, da počakam jutranjega svita. To mi je velevala tudi opreznost, ker nisem bila gotova, če ne oprezajo kje v bližini še kaki samostanski vojščaki. Da, nahajala sem se v resnici na točki, odkoder se je dala pregledati vsa naša nasebina. Čim bolj se je danilo, tem jasneje mi je stopala pred oči za-

lostna slika. Šele ko sem se docela uverila, da ni v bližini nobenega samostanskega vojaka, sem stekla na pogorišče, kjer so še tleli tramovi naših koč. Vse naše utrdbе so bile razdejane, porušene, in med ožganim tramovjem so ležali mrličji in mrhovina. Grozen je bil pogled na ta nesrečni kraj. Samostanski hlapci niso pokopali niti lastnih ljudi, kaj šele naših, ki so ležali okrog svoje nekdanje domačije. Niti ranjencem niso nudili pomoči.

Vzdihovala sem, klicala na pomoč, jadikovala! Obšla sem že ves tabor, obrnila že na stotine trupel in zrla v njih grozi izbuljene oči in blede obraze, toda trupla svojega očeta nisem mogla najti. Odšla sem še k potočku, da si operem rane. Komaj pa sem dospela kraj vode, se mi je dozdevalo, da sem čula pritažen vzdihljaj. Da, tam izpod skale mi je prišel na uho. Naglih korakov sem se podala k skali in videla za gostim grmom človeka, ki je ležal zleknjen po tleh in sta mu zijali na prsih in glavi globoki rani. V hipu sem spoznala v ranjencu svojega očeta, čeprav je bil spačen njegov obraz od grozne rane in strjene krvi...

Časa za tarnanje ni bilo. Z naglo kretnjo sem strgala raz svojega že itak skromnega krila koso platna, stekla k potoku, jih v naglici oprala, se vrnila k očetu in jih položila na rani na obrazu in prsih. Toda kje naj dobim hitro kako posodo, da prinesem v njo vodo za izpiranje ran? Spomnila sem se, da sem videla pri porušenem zaklonu šlem samostanskega vojaka. V diru sem šla iskat šlem in se z enako naglico zopet vrnila k studencu, zajela vode in šla k skali, da izperem očetu rane.

(Dalje prihodnjič.)

svojo prisotnostjo oddolžili trudu brata dirigenta. Večer je bil vkljub vsemu sijajen in jazz-band je zelo zadovoljil prisotne, ki so vsako odigrano točko sporeda burno odobraval. — V ponedeljek 6. julija smo imeli po dolgih letih birmo v farni cerkvi. Že v nedeljo so zaplapolale raz sleherne niše državne zastave. Pa tudi mlajev ni manjkalo, ves trg se je odel praznično. Ostalo pa je naredilo lepo vreme, ki je zadovoljilo tako botre in botrice kakor birmance, ki so se veselili lepih daril. — Dne 9. julija so nam člani mariborskega gledališča priredili zelo lep večer. Kakor že dolgo ne, so napolnili občani široko dvorano sokolskega društva. Točke programa so se vrstile druga za drugo brez presledkov. Vzhičena publika pa je po vsaki točki znova in znova pozivala igralce pred zastor. Gdčna. Štefa Fratikova je bila ta večer na višku. Njen bogati zvoneči sopran je zadivil publiko. Zadnjo pevsko točko je morala znova ponavljati. Prijetni tenor g. Stjepana Ivelje je ogrel in občinstvo je z gromkim aplavzom odobraval njegovo predvajanje. Inscenator Tovornik je poskrbel za okusno napravljeni oder in izval s svojo neprisliljeno igro mnogo smeha med publiko. Gospod Pavel Rasberger, ki je spremljal na klavirju pevske točke, je kronal večer z originalno podanim »profesorjem zgodovine«. Mladina je kar ponorela od veselja nad profesorjevimi dovtipi. Starejši so se nehote spominjali svojih študentskih let. Sploh so ustvarili naši gostje med nami tako razpoloženje, da se še pozno v noč ni hotelo poleči. Zahvaljujemo se za izredni užitek.

Rogaševci. Na predvečer sv. Cirila in Metoda je gorel pri nas velik kres, ki ga je prižgalo prosvetno društvo »Ledavski glas«. Žarel je daleč preko naše meje in spomnil naše brate onstran, da vedno in povsod mislimo nanje. — V nedeljo 6. t. m. je pa tukajšnje gasilno društvo imelo svojo letno veselico. Na prireditvi je bilo opaziti

veliko Avstrijcev; posebno pozornost so pokazali ob uprizoritvi veseloigre »Trije tički«, ki so jo uprizorili naši agilni igralci društva »Ledavski glas«. Odobravanja in darovani šopki so dokazali, da so igralci res posrečeno izvršili dano jim nalogo. Igrali so: gg. Višner Joško, Felician Zmago, gdč. Weiss Margitka (v vlogi urarja), Vrel, Možina, Slepčević in ga. Vrlova. Ker je deževalo, se je zabava nadaljevala v notranjih prostorih Rafflove gostilne, ki je bila nabito polna.

Šalovci. V začetku marca t. l. sem dobil dopis od Sokolskega društva v Murski Soboti, naj poskusim v Šalovcih ustanoviti sokolsko društvo. Še tisti dan sem šel k takratnemu županu in ga vprašal za nasvet, če bi se dalo kaj napraviti. Samo z glavo je pokimal in mi dal nepovoljen odgovor, potem pa sem šel takoj h g. Francu Štefancu in sem njega vprašal za svet. Pa mi je takoj rekel, naj le poskusim, da mi bo on pomagal. Res mi je dal vsa potrebna navodila, kako in kje bom našel fante zbrane. Hvala mu! Ko so dne 9. marca t. l. gasilci imeli svoj sestanek in telovadbo, sem jim zbranim prečital dopis in dal, kolikor sem vedel in znal, potrebna navodila. Nepričakovano mi je priskočil na pomoč g. Janko Lapajne, šolski upravitelj v Budincih, ki jim je še bolj razložil pomen sedanjega »Sokola«. Ko sem videl, da bi se dalo nekaj ukreniti, sem takoj začel s popisi članov. Prijavilo se je lepo število članov takoj, brez ugovaranja. Potem smo sestavili pripravljalni odbor. Starešinstvo je prevzel brat Franc Štefanec, načelnikstvo brat Štefan Županek in tajništvo brat Viljem Županek. S temi tremi brati smo začeli graditi sokolsko društvo. Takoj nato sem poslal dopis v Mursko Sobotu in prosil, naj bi kdo prišel v Šalovce, da bi definitivno ustanovili Sokola. Dne 16. marca t. l. sta prišla brata Niševicer in Jug ter sta nam lepo pojasnila pomen Sokolstva in tako smo si usta-

novili lepo »Sokolsko društvo kraljevine Jugoslavije« s starešino Štefancem. Samo škoda, da je odšel brat načelnik Županek na sezonsko delo v Bačko (baje letos zadnjikrat) in zdaj spi naše društvo zimsko spanje (dasi je velika vročina). Ko se bo on zopet vrnil, bomo zamujeno delo poskušali nadomestiti. Posebno opozarjam, naj ne pristopa k Sokolu, kdor si hoče s tem pridobiti protekcije. V kratkem času bom sklical obvezen sestanek vsega članstva, kjer bomo ponovno sprejeli člane in razdelili legitimacije. Sliko pa naj vsakdo čimprej prinese bratu tajniku. Sokol svojih članov ne šteje, ampak jih tehta! Ljubše mi je samo 10 članov dobrih, kakor pa 100 slabih. Kdor misli le z jezikom biti Sokol, ta pri meni ni vreden, da bi nosil sokolski znak. Zdravo! — Ignac Gomilšek, tč. podnačelnik.

VINOGRADNIKOM DRAVSKE BANOVINE.

Po nekaterih vinorodnih krajih Dravske banovine se letos, ko vlada suša z neznalnimi padavinami, katastrofalno pojavljata oidij in peronospora na grozdju. Videti je marsikak vinograd bagato obložen z grozdem, ki pa ne bo dal letos nobenega dohodka, ker je grozdje po teh boleznih napadeno in deloma že uničeno. Obe navedeni bolezni se pri tako ugodnih vremenskih razmerah širita dalje. Nobena sorta žlahtne vinske trte ni izvzeta. Zato Vinarsko društvo za Dravsko banovino nujno poziva vse vinogradnike, da proti oidiju takoj pridno žvepljajo, proti peronospori na grozdju pa takoj izdatno škrope grozdje z dvoodstotno galično apneno zmesjo. Vsi, ki tega dela še niso temeljito opravili, riskirajo letošnji vinski pridelek.

Znani so primeri, da so vinogradniki dosedaj že po petkrat škropili z 1-5odstotno galico in grozdje še posebe, pa navzlic temu peronospora na grozdju hudo nastopa. To nam je dalo povod, da je društvo zaposlilo ministrstvo za kmetijstvo, odnosno kraljevsko bansko upravo, da delegira v naše vinorodne kraje specialista za rastlinske bolezni (phytopathologa), ki naj na licu mesta iz temelja prouči navedeni pojav grozdne bolezni in ugotovi najprilnejši in najuspešnejši čin končevanja bolezni.



KMET, MEŠČAN, V VROČINI HUDI
UGASIT SI ZEJO TRUDI;
VSI VEDO ZA OHLADILO:
»CLIO« TISTO JE ZDRAVILO.

„Clio“ limonadne tablete

Sotesčan:

Vdovčkovci cekini

Šaljiva povest iz predvojne dobe.

I.

Pozno poletje se je za časa naše povesti pričakovano hitro zamenjalo z jesenjo. Vreme se je izpremenilo v dolgotrajno pusto deževje, burja je shladila topli poletni zrak in vrhove planin je pobelil zgodnji sneg, navdajajoč s skrbjo dolince za poljske pridelke, ki jih zdaj pa zdaj lahko uniči strupena slana.

Na Golici so se pripravljali na občinske volitve. Vdovčku, gostilničarju in posestniku se je zahotelo po županskem stolčku, kajti najposobnejšega se je čutil za izvrševanje uradnih poslov. Zadovoljen je hodil po sobi nekega večera s pipo v ustih in z očali na nosu; celo vreme se mu je zdelo naklonjeno, ker bi sestanki in razgovori ob lepem vremenu motili kmetško delo.

Hudega volivnega boja Vdovček ni pričakoval. Vedel je, da ga cenijo nekateri občani in sami od sebe so mu ponudili svoje glasove. A hrepenel je po častni večini; te pa se brez lastnega truda ni kaj posebno nadejal, dasi se je zavedal svojega vpliva in učinek sredstev je poznal, s katerimi je že mnogo preprečil ter veliko dosegel.

Tistega večera je Vdovček priredil prvi zaupni sestanek. Vedno nemirneje je stopical po sobi, pričakoval je zaupnikov, povabljenih na razgovor. Vreme se je nekoliko zvedrilo, dasi še ni obetalo povoljne izpremembe.

»Vraga,« se je razvnel v svoji nestrpnosti, kako hladni so ti ljudje! Človek jih povabi —

obljubijo — a točni niso; dregati jih je treba, da se zdramijo in ožive».

»Še pol litra!« je zaklical izza mize pivec srednje postave in okroglega obraza. »Muc« so ga nazivali Goličani zaradi dolgih ščetinastih brk, štrlečih pod njegovim rdečim nosom.

»Muc,« se je Vdovček ustavil ob njegovi mizi, »nekoliko počakati boš moral. Pričakujem Trobca in Trakarja, tudi ta dva sta žejna. Do takrat moraš potrpeti...»

»Prav, prav,« je Muc pomajal z zgornjo ustnico, da so zamigali resasti brki. »Potrpim pa že, potrpim, ker sem vajen trpeti. Šest nas je pri hiši in vsi trpimo, ker nismo složni... Babnica ima svojo stranko, puncu svojo in fanta svojo...»

»Ti pa svojo,« se je Vdovček hladno namuzal.

»I kajpak,« je pritrdil Muc, »sam s seboj držim. Ker sva z babnico v manjšini, prideva redko do besede; ona se jezi in krega, jaz pa potrpim, primorjuš, Ančka!«

»Krasno dekle je tvoja Ančka,« je pohvalil Vdovček njegovo starejšo hčer. »Njena gibčna hoja, cvetoče lice in ljubeznjive oči jo dvigajo nad druge Goličanke. — Kdo ve, če se zaveda svoje lepote...»

»O, primorjuš,« je Muc naježil obrvi, »zaveda se je še preveč. Zato se je zagledala v Smoletovega Andreja, najbolj zalega fanta v Soteski. Toda mati ne bodo pekli iz te moke! Fant bo hotel denarja, Muc ga pa nima. Primorjuš, Ančka — sem ji rekel — fant ni zate, pusti ga! No, odgovorila ni ničesar, ubogala me pa tudi ni in tako gre stvar naprej...»

»Denar bi se dobil na posodo,« ga je Vdovček rahlo opomnil.

»Z dolgovi je križ,« se je branil krčmarjeve ponudbe. »Igrača je jemati na posodo, toda vračati je težko. Nisem še prilezel iz dolgov, pa naj se zopet pogreznem vanje? Ne pa ne, Vdovček, in fanta bi mi soglasno pritrdila: ne pa ne!«

»Ti si gospodar,« ga je povzdignil Vdovček. »Fantoma pa ne husti gospodariti, nimata izkušnje.«

»Seveda je nimata,« je nagnil kozarec, da izsili iz njega zadnjo kapljico opojne tekočine. »Pa je babnica tudi nima in se vtika v moje zadeve.«

»Ti si gospodar,« je Vdovček hujskal proti njegovi ženi. »Kakor boš ti godel, tako mora plešati ona. — Sicer pa, kakor hočeš; zaradi lastnega dobička te ne silim v dolgove. Le opozoriti sem te hotel, na koga se obrni, kadar bi moral reči: nimam. Če pride do možitve, sem ti na razpolago.«

V veži se je začulo ropotanje; Trakar in Trobec sta odkrivala blatne čevlje, potem pa sta počasi drug za drugim stopila v sobo.

Vdovček se je zadovoljno pogladil po gosti, črni bradi, segel je po praznem litru ter natočil pijačo. Možaka sta sedla za mizo, krčmar je nalil kozarce, trčili so in pili — zaradi volitev na njegov račun.

»Najprej se pije,« je Muc zagrabil kozarec, »nato šele pride drugo...»

»Potem pridejo važne stvari,« je ponovil Vdovček, ki se je pijačo komaj dotaknil. »Volitve so razpisane, zato rešimo vprašanje, kako bomo volili.«

»Tako, da bo prav,« ga je prekinil Muc. »Jaz sem z vami in vsa Golica je za vas. Nasprotnikov nimate, primorjuš, da jih nimate.«

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VPRAŠANJE MONTAFONSKE ŽIVINE.

Montafonska goved ima svoje ime od montafonske doline na Predarlskem, ki meji na Tirolsko. Po svoji vnanosti je ta živina podobna šviški pasmi, ki je doma v sosedni Švici, le da je nekoliko lažja. Ta goved (ena in druga) je danes razširjena daleč preko mej domače dežele, to pa zaradi tega, ker je odličnih lastnosti, posebno glede svoje mlečnosti, in ker se lahko privaja novemu kraju. Danes imenujemo vso to goved na kratko enobarvna sivorjava planinska goved v razloček od lisaste planinske živine, h kateri spadata pincgavska in simodolska pasma.

Na Kranjsko smo dobili to enobarvno sivorjavo pasmo že leta 1886, in sicer na kmetijsko šolo na Grmu, tako da jo imamo v deželi že več kot 40 let. Vpeljavala se je pa tudi v druge kraje. Danes jo imamo že po raznih krajih Dolenjske. Razširila se je zlasti v okolici Sodražice, Ribnice in Velikih Lašč, odkoder se danes pošilja za pleme tudi v južne dele naše države. Vsako leto se vrše taki nakupi od strani poljedelskega ministrstva. To pasmo redijo danes tudi že v okolici Velike in Male Loke, Trebnjega, St. Ruperta itd.

Pred kratkim se je vršila pri banski upravi enketa za ureditev pasemskih okrožij v dravski banovini, pri kateri se je ponovno priznala montafonska pasma kot pripravna za izboljšanje enobarvne živine po Dolenjskem. Ta pasma se je pa tudi po drugih deželah z uspehom udomačila. Danes jo nahajamo po vsem Krasu, po Goriškem in Vipavskem, tedaj po krajih, ki so vobče manj ugodni za živinorejo kakor je naša dežela.

Težko je z ozirom na vse dobre izkušnje, ki jih imamo s to pasmo, govoriti o kaki škodljivosti te pasme za naše kraje ali pa o škodljivosti živinorejske zadrage, ki se je s tem namenom v zadnjem času ustanovila, da jo pomaga širiti in izboljševati z njo domačo živino.

Danes imamo za seboj že 40letne izkušnje, ki pričajo, da ima ta pasma za naše kraje več dobrih lastnosti kakor slabih, in ki govore za to, da je ta kulturna pasma pripravna in poklicana tudi za izboljšanje naše domače govedi. Pri upekljevanju tujih pasem je zmeraj treba, da izboljšujemo obenem tudi našo rejo in v tem leži tudi velik pomen žlahtnih pasem, ker z njimi vzgajamo naše živinorejce, da postanejo sami bolj skrbni rejci. Ob ugodnih pogojih se živali ravno tako privadijo na tuje kraje, kakor človek. Sicer pa le malo pomislimo, kako uspešno so se vpeljale dosedaj že razne tuje konjske, prašičje, ovčje in kurje pasme, pa se bomo kmalu sprijaznili tudi z montafonsko pasmo in bomo radi priznali pošteno prizadevanje vnetih živinorejcev, ki so ustanovili zadrugo «Jugomontafon» za izboljšanje domače pasme in reje po krajih, kjer redijo enobarvno goved in za katere se danes priporoča in oblastveno dopušča.

SNETJAVOST IN SAJAVOST PŠENICE.

Pšenico napadajo razne bolezni, ki kvarijo zrnje in slamo. Med te spadata tudi smrdljiva in prašnata snet. Ena kot druga uničuje klasje in zrnje. Letos se je po raznih krajih pojavila po pšeničnem polju smrdljiva snet, ki pretvarja zrnje v črno rjavo mazasto tvarino, ki smrdi po gnilih ribah. Pojavila se je pa mestoma tudi prašnata snet, vsled katere nastane iz zrnja črna prah, ki se razkadi. Proti eni in drugi bolezni se

bo treba bolj resno poprijeti boja, in sicer z namakanjem semen ali pa s prašenjem semen. Za prašenje semen proti snetjavosti se danes močno priporoča Porzol namesto namakanja v modri galici.

Pri pšenici, pa tudi na drugem žitu, se prikazuje še ena bolezen, ki je na prvi pogled podobna sneti, pa ni snet. Imenujemo jo «sajavost» pšenice. Napada pa zlasti klasje, kadar pšenica zori, pa tudi že prej. Na zorečem klasu se pokazuje črne pike in pegice, s katerimi so vnanje pleve kakor s sajami posute. Znanstveniki imenujejo to bolezen «Cladosporium herbarum». Tudi ta bolezen nam prizadeva škodo, četudi ne tako veliko kakor smrdljiva snet. V takem klasju je zrnje bolj šibko razvito in bolj prazno in je zato tudi bolj lahko. To se pozna tem bolj, čim prej se pojavi ta sajavost na zorečem klasju, kar si razlagamo s tem, da zajeda ta glivica klasje in moti ugodni razvoj zrnja.

Sajavost pšenice je neka posebna vrsta plesni, ki napada ob zoritvi tudi druge vrste našega žita, kakor ječmen, rž itd. Najbolj očito se pa prikazuje pri pšenici, posebno če nastane med zorenjem deževno vreme. Sploh se nam ta bolezen rada pojavi, če raste pšenica na vlažnih tleh, ali če raste pregosto in če smo pšenici premočno gnojili s hlevskim gnojem ali z dušičnimi umetnimi gnojili. Bolezen sama je pa v toliko manj nevarna, ker ni nalezljiva (kužna) in ker nastopa šele v poznejši dobi rasti, ko je rastlina že popolnoma razvita in ima le še napraviti potrebno seme.

Posebnih pripomočkov proti tej bolezni nimamo, razen da jo skušamo odvrniti s pravnim obdelovanjem, gnojenjem in pravilno setvijo.

ELIDA
COLD CREAM

*zdravi in hrani
kožo ponoči*

«Kaj pa Gorjanci?» se je Vdovček obrnil na Trakarja z gore Sv. Marjete.

«Razen treh bodo volili na vašo stran», je Trakar pobrisal z rokavom lužo, nastalo pod njegovim kozarcem.

«Razen treh? In ti bi bili?» se je Vdovček zanimal za svoje nasprotnike.

«Florinček, Jamar in Kričaj», je razlagal Trakar.

«Trdni kmetje, dobri gospodarji», je Vdovček grizel roženo cevko svoje pipe. «Škoda! Bi se li ne dali pridobiti?»

«Težko! Imajo svoje nazore», je Trakar dvomljivo skomignil z rameni.

«Kakšne?» je Vdovček zopet napolnil kozarce.

«Takšne, da jih je težko vneti za kaj novega», je kašljal Trakar, kakor da mu beseda ni hotela gladko iz grla.

«To so pomisleki, ne pa nazori», je pojasnil Vdovček. «Treba jih je navdušiti; pa o tem bomo še govorili.»

«Prav, prav», je Muc v enem dušku izpraznil kozarec. «Prva je pijača, primojruš, potem uredimo drugo.»

«Kako pa se gibljete na Selih?» je Vdovček iznova napolnil liter ter je k Trobecu šegavo prisedel.

«Polovica jih pojde z nami», je Trobec bobnal s kazalcem po mizi, «dobra polovica, pravim».

«Samo polovica, praviš? Je li mogoče?» je Vdovček potegnil pipo iz ust. «Trobec, take sode imaš! Nase jih prikleni, nagovarjaj, hvali jih, dokazuj... Ali potrebuješ zato denarja?»

«Kakih sto kron bi zadostovalo...»

«Sto kron? Hm!» se je Vdovček popraskal za ušesi. «Toliko denarja mora nekaj zaleči... Dobiš ga po volitvah.»

«Šele po volitvah...» se je vseknil Trobec.

«Ali nisi zadovoljen?» je prižgal Vdovček pipo, ki mu je medtem ugasnila. «No, pa naredimo tako-le: mesar na Selih naj toči na moj račun.»

«Pametna misel», je Trobec udaril z roko ob koleno. «Da le vemo, kdo bo plačnik.»

«Fantje, pijmo!» je Muc potrkal s praznim litrom, «potem bomo govorili».

Vdovček je natočil tretji liter ter je nejevoljno pogledal Muca. «Vidite, možje,» je premagal nejevoljo, «svet napreduje in mi moramo za njim — po taktu...»

«Razumemo,» so pokimali vsi hkrati «razumemo».

«Torej na delo», je nadaljeval. «Ti, Trakar prevzameš goro Sv. Marjete. Vodstvo tamošnjih pristašev poverim tebi. Tvoja naloga je, da jih navdušuješ in skupaj držiš. Glej, da bodo živahno razpoloženi, denar dobiš po volitvah. Ako bi se o meni trosila kaka laž, me nemudoma obvesti.»

Iz spoštovanja se je Trakar dvignil med krčmarjevim naročilom ter se mu je ob koncu vdano priklonil.

«Ti pa, Trobec,» ga je Vdovček potipal po rami, «mi boš apostol na Selih. Na volišče moraš spraviti zadnjega moža.»

«Tudi one, ki niso z nami...» je zaskrbelo že nekoliko vinjenega Seljanca.

«Ti naj ostanejo doma!» so se Vdovčku zasvetile oči.

«Primojruš, prav, prav», je Muc udaril ob mizo ter je zapel s hripavim glasom: «Kdor ni za drugo rabo — naj varje dom in babo...»

«Hahaha», sta se krohotala Trakar in Trobec sladko-otožno ginjena, kar je dražilo resnega Vdovčka, ki bi bil najraje vnemal in podučeval.

«Naju je usoda postavila na Golico», se je približal Mucu, ki ga je pijača že vlekla pod klop. «Pokaži se vredna prebivalca prestolice te čarovito lepe okolice.»

«I, seveda», je obrisal pijanček mokre oči. «Saj sem ji rekel: Ančka, ponosna bodi, da si na Golici doma. In fantoma vedno pravim: fanta, Golica je znana po vsem svetu. Kadar se z babnico skregava, jo najbolj razdražim, če rečem: nisi vredna, da te Golica nosi! Ali ni tako?»

Tovariša sta mu kimala in trdila, Vdovček pa je molčal, nejevoljen, ker je videl, da je pijača močnejša, kakor njegove besede. Pogledal je na uro, kazala je polnoči.

«Priatelj,» je iztrkal pepel iz pipe, «pili smo in pogovorili smo se. Izpolnite, kar sem vam naročil; hodimo po začrtani poti — kakor po taktu». Nato je vsakemu posebej ponudil roko v znamenje, da lahko odidejo.

«Primojruš, to je bil lep večer», je Muc iskaje kljube tipal po vratih. «Kako človeka gane ljubezen tujih ljudi, če je ne uživa v domači hiši.» — Objokan je odprl vrata ter je počasi, z negotovimi koraki prišel na cesto.

«Kje pa sta?» se je prijel za drog obcestne ograje. «Trakar, Trobec, ali se odhaja brez poslovlja? Čakajta, da si voščimo lahko noč!»

(Dalje prihodnjič.)

Tedenski tržni pregled

ZITO. Trgovina z novo pšenico se je v Vodini zadnje dni precej razvila. Letošnje izredno nizke cene za novo pšenico so se nekoliko okrepile, vendar pa so še vedno precej nižje kakor lani ob tem času. Ker bo letošnji pridelek pšenice v naši državi znašal le nekaj nad 20 milijonov metrskih stotov nasproti 26 milijonom v preteklem letu, ne bomo imeli letos na razpolago za izvoz toliko pšenice kakor lani. Tudi koruza se je zadnje tedne nekoliko podražila, ker bo letošnji pridelek vsekakor manjši nego lani. — Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali (za 100 kg; postavljeno na slovensko postajo): baško novo pšenico po 210 do 212-50 Din, turšičico, baško, po 162-50 do 165 Din, moko 00 iz stare pšenice po 405 do 410 Din.

ZIVINA. Na zadnjem živinskem sejmu v Mariboru so cene živini ostale nasproti prejšnjemu tednu v glavnem neizpremenjene. Za kilogram žive teže so bile naslednje cene: voli, debeli, 8 do 8-50 Din, poldebili 6 do 7 Din, plemenski 5 do 7 Din, biki za klanje 6-50 do 9 Din, debele klavne krave 6 do 7 Din, plemeaske 5-50 do 6 Din, za klobase 4 do 5-50 Din, molzne 6 do 8 Din, mlada živina 6 do 8-75 Din, teleta 10 do 18 Din.

JAJCA. Po zadnji okrepitvi v pričetku tekega meseca so cene zadnje dni zaradi večjih novih dovozov na svetovni trg zopet nekoliko nazadovale. Sedaj plačujejo nakupovalci pri nas okrog 75 par za jajce.

LES. Na lesnem trgu vlada nadalje veliko mrtvilo. Skladišča veletrgovcev so vsa polna blaga, ki ga ni mogoče oddati. Naše luke, kakor Sušak in Split, so natrpane z vsakovrstnim blagom. Edino za drva je nekaj zanimanja, vendar pa so tudi cene drvam zelo nizke, tako da v mnogih primerih ni mogoče kriti stroškov.

Sejmi

- 20. julija: Koprivnik, Bogojina, Loka pri Zuzmu.
- 22. julija: Sodražica, Jesenice, Strigova.
- 24. julija: Semič.
- 25. julija: Kočevje, Velika Loka, Zalec, Dobrovnik, Slovenska Bistrica, Mežica, Sv. Urban pri Ptuj, Kozje.
- 26. julija: Domžale, Tržič, Leskovec pri Krškem, Višnja gora, Radovljica (za blago), Sv. Križ pri Ljutomeru.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili zadnje dni v valutah:

- 1 dolar za 56-20 do 56-40 Din;
- v devizah:
- 100 avstrijskih šilingov za 795-22 do 798-22 Din;
- 100 nemških mark za 1344 do 1347 Din;
- 100 madžarskih pengov za 986-72 do 989-72 Din;
- 100 italijanskih lir za 294-28 do 296-28 Din;
- 100 francoskih frankov za 220-92 do 222-92 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 166-95 do 167-75 Din;
- 1 dolar za 56-18 do 56-38 Din.

Kratke vesti

— **Letina.** Po dosedanjih rezultatih žetve in mlačve je pričakovati v naši državi srednjedobro letino. Pridelek pšenice bo sicer manjši kakor lani, ko je bil nenavadno obilen, vendar ne bo pod povprečjem prejšnjih let. Še najbolj je pšenica obrodila v Bački, kjer je znašal pridelek na oralo 9 do 11 metrskih stotov, pri ječmenu celo do 14 metrskih stotov, dočim je v Banatu pridelek pšenice dosegel le 8 do 9 metrskih stotov. Edino oves kaže letos izrazito slabo. Koruza, ki je v početku zrardi suše zaostajala v razvoju, se je ponekod, kjer je prišlo do zadostnih padavin, zopet popravila. — Iz drugih držav prihajajo podobna poročila. Kakor je danes mogoče presoditi, ni pričakovati, da bi cene pšenice pri sedanjem nizkem stanju nadalje nazadovale. Pač pa je možno, da se bodo tečaji, ko bodo uspehi letine

v posameznih državah točno znani, več ali manj okrepili.

— **Izvoz našega sadja v Nemčijo.** Kakor poroča naša trgovinska agencija v Berlinu, se nemški uvozniki živo zanimajo za uvoz našega sadja, zlasti jabolk in češpelj. Na to opozarjamo naše izvoznike, istočasno pa moramo tudi pripomniti, da nemški uvozniki lani niso bili zadovoljni s pošiljkami sadja iz Jugoslavije in smatrajo, da so trgovinske zveze mogoče samo, kadar ustreza blago tamošnjim uzancem in prodajnim pogojem. Paziti je torej treba, da bodo naše letošnje pošiljke zares v prvovrstnem stanju, tako glede sortiranja blaga in glede zabojev. Interesanti naj se zaradi informacij obrnejo na zavod za pospeševanje zunanje trgovine pri ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu, ki daje brezplačna pojasnila. Tudi vloge so takse proste. Nemčija je lani uvozila iz naše države 3036 ton jabolk ter je bila za Avstrijo največja uvoznica naših jabolk. Ta izvoz pa je mogoče še znatno dvigniti. K temu bi pripomnili, da slovenskih sadjarjev tu ne zadene ožitek slabega blaga, temveč leži vsa krivda na trgovcih in izvoznikih.

— **Priprave za veliko lovsko in gozdno razstavo.** V okviru letošnje jesenske sejmske prireditve v Ljubljani od 31. avgusta do 15. septembra se bo vršila tudi velika vsedržavna šumarska in lovska razstava. To bo v Jugoslaviji prva taka prireditev, na kateri bodo sodelovale vse pokrajine države. Prireditve bo pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Ker Jugoslavijo pokriva nad 30-5 % gozdov, je ta razstava gotovo velevažna za domačine, ki bodo imeli priliko videti pravilno gojenje gozda, nadalje pa tudi vso uporabo gozdnih pridelkov, in sicer od lesa do gob in raznih gozdnih sadežev. Prikazani bodo tudi vsi pripomočki, posebno novejši stroji, ki se uporabljajo v gozdarstvu in lesni industriji. Prav tako važna bo razstava tudi za inozemce. Zastopane bodo vse večje lesne tvrdke. Nadalje bo prikazana tudi količina lesa, ki jo izvažamo v inozemstvo. Tuji trgovci bodo imeli priliko stopiti v trgovske zveze z jugoslovenskimi industriji in trgovci. Lepa bo tudi lovska razstava, na kateri bodo takisto zastopani vsi deli države. Poleg lovskih trofej bo po večini prikazana tudi vsa divjad od balkanskega risa do alpskega kozorog kakor tudi zgodovina našega lovstva. Za to jesensko sejmsko prireditev so z legitimacijo odobrene naslednje prevozne olajšave: Jugoslavija 50% ni železniški in parobrodni popust, Italija 30% ni popust, Grška, Madžarska, Poljska, Rumunija in Češkoslovaška 25% ni popust.

VELIK NAPREDEK V REJI KUNCEV

V okviru letošnjega velesejma se je vršila v času od 29. maja do 9. junija v Ljubljani skupna razstava perutnine in kuncev, ki sta jo priredila odseka za rejo kuncev in perutnine Kmetijske družbe. Razstava kuncev je bila druga za delovanja kuncerejskega odseka in je pokazala velik napredek tako v organizaciji kakor tudi po številu in kvaliteti razstavljenih živali. Zastopane so bile vse pri nas gojene čiste pasme, in sicer: belgijski orjak, beli orjak, črni orjak, francoski ovnač, modri dunajčan, beli dunajčan, Angora, Havana, Činčila, Black and tan, srebrec, ruski kunc, in reksi, to so kratkodlaki kunc, in sicer: bober, beli reks, Činčila reks in črni reks. Vseh živali je bilo razstavljenih skupno okrog 400 v 125 kletkah. Sredi razstavnega prostora je bila napravljena večja skupina v smrečju in zelenju, last g. Kuharja iz Vevč. Dalje so bile v posebnem oddelku razstavljene kuncje kože in izdelki, skupno 132 kosov.

Razstavo kož sta organizirala in uredila člana Vinko Kuntara iz Laškega in Josip Majhen iz Doba. Ta del razstave je bil prav lepo in nazorno urejen in zaslužita aranžerja vso pohvalo. Razstava kož in izdelkov nam je nazorno pokazala, kako veliko vrednost in kake koristi nam nudi umna reja domačega zajca. Zlasti je vzbujal pozornost damski plašč, last g. dr. Jenkove, iz kože kunc, Havana, dalje kučma iz srebrecovih kož, last g. Kregarja. Pri nas je malo ali pa prav nič znano, da se dá iz kuncjih kož strojiti najfinejše usnje v raznih barvah, ki po trpežnosti prekaša ostale finejše vrste usnja, ter je izredno voljno in ne zapoka. Razstavljen je bil en par ženskih čevljev, napravljenih iz ene same kuncje kože, last g. Zemve iz Novega mesta. — Omeniti moramo še izdelke iz volne kuncev Angora, ki se dobiva s česanjem, striženjem ali čunanjem. Razstavljena je bila

volna, dalje razni kvačkani vzorci, nogavice, rokavice itd., last g. Kuntare, specialista za rejo kuncev Angora. Dalje so razstavili kože, posušene ali pa že ustrojene, gg. Janko Herga, Josip Majhen, doktor Andrej Jenko, Franc Vrečar, Fran Mejač, Avgust Kregar in drugi. Izmed razstavljalcev, ki jih je bilo 30, jih je 20 prejelo 46 prvih nagrad, 10 pa 39 drugih in trije tretje nagrade. Ocenjevalna komisija je poslovala pod strokovnim vodstvom ravnatelja velesejma g. dr. Dularja.

V največjem številu so bile zastopane pasme Činčila, srebrec in reksi. Te pasme so pri nas že precej razširjene in so tudi z gospodarskega stališča uvaževane zaradi krasnih kožuho, ki dosega vrednost od 40 do 100 dinarjev za eno kožo. Posebno bi bilo priporočati pasmo Činčila. Ti kunc, so precej veliki, imajo težo od 3 in pol do 5 kg ter so zelo rodovitni. Barve so svetlo- do temnosive s fino gosencičasto šaturo. Zimska koža je vredna neustrojena približno 50 dinarjev, kakršna je pač kakovost. Na velesejmu se je zgledilo več interesentov za te kože. Lahko trdimo, da je Činčila poleg reksov pasma, ki ima bodočnost. Dragocene kožuhe imajo tudi dunajski modri in beli kunc, ter Havana. Tudi te pasme so bile na razstavi dobro zastopane. V zelo velikem številu so bili zastopani srebreci; to pasmo priporočamo predvsem začetnikom. Njena posebnost je, da pridejo mladiči na svet popolnoma črni in šele v toku doraščanja dobe svojo pravo srebrno barvo.

Kdor hoče imeti obilo dobre pečenke, bo rešil orjake raznih barv; ti kunc, dosežejo težo 8 do 9 kg ter nam dajejo poleg dobre in obilne pečenke tudi veliko in trpežno kožo za preproge ali usnje. Ne smemo pozabiti tudi ljubkih kuncev, Black and tan, ki so črne in ognjenorumenene barve.

Najdražje krzno pa nam dajejo raznobarni reksi, katerih kože se plačujejo po 100 dinarjev. Ta pasma ima nedvomno tudi veliko prihodnost zaradi komaj 8 mm dolge, a zelo goste in mehke dlake kožuha, ki se uporablja v naravni barvi.

V splošnem moremo reči, da je druga razstava kuncev prav dobro uspela, za kar gre vse priznanje agilnemu odboru kuncerejskega odseka, ki se ni ustrašil nobenega truda, da je pripravil razstavo čim lepšo in popolnejšo. Da se zanimanje za umno rejo kuncev res razveseljuje širi, dokazuje tudi veliko število kupčij, ki jih je sklenil odsek v popolno zadovoljstvo članov razstavljalcev.

POGLAVJE O UPREŽNIH KRAVAH.

Kdor se utaplja, se opriema vsake bilke; naši narodni gospodarstveniki pa iščejo novih potoč in načinov, kako pomagati kmetiji do boljših dohodkov. Odkrivanje novih virov je povsod težaven posel, ki zahteva splošnega znanja in poznanja potreb gotove panoge in možnosti izvedbe novih načrtov.

Tako novo pomoč našemu kmetijstvu, predvsem Dolenjske ravnine, posebno Krškega polja, je odkril tisti gospod, ki kmetu v »Slovenca« pregovarja kavo in celo železnico, v reji uprežnih krav. Najprej odkrije nerentabilnost reje volov, ki da jih je težko prodati in se jih kar ne izplača rediti zgolj za delo (na gnoj je gospod pisec kar pozabil). S kravjo uprego da je pa povsem nekaj drugega: Kravjo uprego najdete po vseh malih posestvih Nemčije, Češke, Danske. Zakaj delajo mali posestniki teh dežel s kravami? Nedvomno zato, ker so po večletnih izkušnjah prišli na to, da je kravja uprega mnogo cenejša, kakor volovska, to pa ravno zato, ker krava poleg dela donša stalno še druge koristi, mleko, teleta. Prodajal bo potem doma vzrejeno živino. Denar, ki ga bo izkupil, mu bo pa ostal v žepu in ga lahko naloži v hranilnico.

Lepo je vse to povedano, kakor je zapisano v učenih bukvah in bi takoj potegnili s kravjo uprego, ako bi bile te besede tudi resnične. Žal je vse tako pisanje učenih gospodov prav podobno papirnatim čolničkom, ki jih spušča deca po vodi. Sam imam že dolga leta kot mal posestnik kravjo uprego in moram le eno poudariti: Kravja uprega je le zasilna uprega, za lahka domača dela: spravljane pridelkov, vožnjo gnoja itd. Nikakor pa ne more nadomestiti orne živine v današnjih časih, ko je oranje nekaj povsem drugega kakor je bilo to prejšnje čase. Pokažite mi števno kravjo uprego, ki bi vlekla dan za dnem Sackov plug! In ne le to. S kravami je velik križ za uprego zaradi brejosti, ki je nikakor ne moreš poljubno uravnati, da bi ti uprežne krave pozimi teletile, poleti pa molzle. Pozimi, ko je trda za mleko in je prevoz lahak, ne boš imel mleka na prodaj; pomladi, ko boš oral cele tedne, spet ne bo mleka, ker brazda posuši mleko. V najhujšem

poletju bi imel k večjemu nekaj mleka za prodajo.

Učeni gospod pa hočejo od kravje uprege še več: teleta hočejo, iz katerih bi mali posestnik vzrejal mlado živino in jo prodajal, denar pa nalagal v hranilnico. Ali veste, gospod, koliko mesecev je treba dajati plemenskim teletom mleko? Kako boste prodajali mleko, ko ga ne bo pri delu niti za telička. In veste, da je treba dajati mladim telcem najboljšo hrano, če hočemo imeti dober zarod. Če bodo telice pojedle najboljšo krmno, kaj bo ostalo za številne krave, ki vendar pri gobcu molzejo? Menda strupena okisana krompirjevka, kakor jo priporočate. Hočete pokazati čudež, da bo volk sit in koza cela. Takemu početju pravimo mi na kmetih: pet krav za en groš! Potem se pa še čudimo, da ni pri nas nikakega napredka! Kako pa naj dobi kmet pouka, če so njegovi učitelji nevednejši od njega, in ga stalno baše smeh. Ko poslušate te vnete mlatiče prazne slame. Ali ni škoda časa in papirja?

Nobenega poklica se ne moremo naučiti kar iz knjig, le kmetijski strokovnjaki rastejo bohotno iz same papirnate učenosti. Tu je treba temeljite preuredbe; najprej plug in koso v roke, potem šele odprite vaše učene predale! Takrat šele uvidite, kako je kmetovanje zamotano in drugo v drugo povezano. Videli boste pa tudi, kako malo klenega zrnja je v vaši papirnati žitnici in koliko plevla in plev.

Kmet Janez.

DOMAČE NOVOSTI

* Zopet nov roman «Domovine». Komaj je velika zgodovinska povest «Na potih usode» navezala nase vso pozornost zvestih čitateljev «Domovine», — glejte — že vam bomo postregli še z enim velikim romanom, ki bo stalno izhajal kot drugi podlistek «Domovine», kakor so se tega čitatelji že tako navadili. Kaj ne, uredništvo «Domovine» pridno skrbi, da imajo čitatelji vedno dovolj zanimivega in prijetnega branja. Zato pa ima vedno le eno prošnjo do vas: izpolnjujte tudi vi redno svojo dolžnost s plačevanjem naročnine in priporočajte vsem znancem in prijateljem «Domovino», ki je najboljši tednik v vsej Jugoslaviji. — Novi roman se imenuje «Vdovčovi cekini» in ga je napisal naš priljubljeni kmečki pisatelj Sotčičan.

* Novo cesto od Rimskih toplic do Št. Pavla v Savinjski dolini so pričeli graditi. Zaenkrat je pri gradbi zaposlenih okrog 40 delavcev. Pripravljalna dela so v glavnem končana. Gradba je preračunana na tri leta.

* Sprejemni pogoji za banovinsko kmetijsko šolo pri Sv. Juriju ob južni železnici. V novem šolskem letu, ki se začne oktobra ter bo trajalo polnih 12 mesecev, se sprejme v zavod 34 gojencev, v prvi vrsti kmečkih sinov, ki ostanejo na kmetijah kot bodoči gospodarji. Prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi, od 16 do 20 let stari; le izjemoma se sprejmejo tudi starejši prosilci. Imeti morajo vsaj štiri razrede osnovne šole, le iz krajev z manj razredi se sprejemajo tudi drugi. Vsi gojenci bodo stanovali v internatu. Mesečna oskrbnina bo 150 Din. Sinovom gospodarsko šibkejših posestnikov se dovoli delni ali celotni popust oskrbnine. Svojerodno spisano prošnjo (opremljeno s kolkoma za 5 Din in 20 Din [za rešitev]) je vložiti pri upravi zavoda najkasneje do konca avgusta. V prošnji naj se navede tudi velikost posestva staršev ter se priloži: krstni list, domovnica, zadnje šolsko izpričevalo, npravnstveno izpričevalo, obveza staršev, da bodo krili stroške (oni pa, ki prosijo za celotno ali polovično oprostitev oskrbovalnine, naj prilože tudi davčno ali občinsko potrdilo glede višine letnih davkov in gospodarskega stanja), in obveza, da ostane sin po študiju doma. Zavod ima v prvi vrsti živinorejsko-poljedelski tip, zato je zlasti primeren za kmečke sinove iz živinorejskih krajev banovine. O sprejemu se obveste prosilci pismeno.

* Sprejem gojencev v strežniško šolo. Kakor nam poročajo, je razpisan natečaj za sprejem go-

jenk in gojencev v strežniško šolo v Ljubljani za šolsko leto 1930./1931. Pouk, ki prične 10. septembra, bo teoretičen in praktičen ter bo trajal dve leti. V šolo se sprejmejo osebe redovnega in posvetnega stanu, ki so že sedaj zaposlene v banovinskih zavodih; sprejemajo pa se tudi osebe, ki še niso bile zaposlene z bolniško nego, o katerih pa se more pričakovati, da se bodo posvetile temu poklicu. Gojenci in gojenke se bodo vzgajale za bolniško strežbo v javnih in zasebnih bolnicah. Sprejemajo se kandidati in kandidatke v starosti od 18. do 30 let, ki so fizično usposobljeni za tako službo ter so dovršili najmanj osemrazredno osnovno šolo ali pa meščansko šolo. Prošnje za sprejem naj se pošiljajo do 25. avgusta t. l. strežniški šoli v Ljubljani, kjer se dobe tudi natančna navodila v dopoldanskih urah.

* Krasen uspeh jugoslovenskih nogometašev v Ameriki. Na uvodnem mestu poročamo o sijajni zmagi jugoslovenskih Sokolov v Luksemburgu. Izvrstno pa so se tudi naši nogometaši postavili pretekli ponedeljek v Montevideu v Južni Ameriki, kjer se vršijo nogometne tekme za svetovno prvenstvo. Jugoslovenski nogometaši so zmagali nad Brazilci z 2:1. Naš uspeh je tem pomembnejši, ker so Brazilci svetovno znani nogometaši in so veljali za resne konkurate za svetovno prvenstvo. Tekmi je prisostvovalo nad 50.000 gledalcev, ki so prirejali našemu moštvu navdušene ovacije.

* Tri smrtne nesreče in «Jutrova» zavarovalnica. Kakor znano, so od lani dalje zavarovani vsi naročniki «Jutra» brezplačno pri zavarovalnici «Triglav» ter se v primeru smrtne nezgode izplača svojcem 10.000 Din, kar je za družino pač znatna pomoč po nenadnem udarcu usode. Lani je bilo izplačanih 13 zavarovalnin po 10.000 Din. V letošnjem letu, ko je «Jutro» po takih preizkušnjah seveda obnovilo pogodbo z zavarovalnico «Triglav», je usoda v krogu «Jutrovih» naročnikov dolgo prizanašala, zato pa je tekom zadnjih dveh tednov neizprosno pokazala svojo temno oblast. Na Vidov dan je v Savi pri Ježici utonil zvesti «Jutrov» naročnik g. Andrej Otrin, mesar in prekupčevalec z živino v Zgornji Šiški. Tragična smrt skrbnega, komaj 30letnega družinskega očeta je bridko presunila njegovo ženo in troje živih otročičkov. Takoj po ugotovitvi formalnosti je zavarovalnica izplačala strašno prizadeti družini 10.000 Din. — Že par dni nato, 3. t. m., je postal žrtev nesreče g. Joško Flerin, nesrečil s kolesom. Zapušča ženo in dva otoka. — Širi dni nato je enako tragična smrt dohitela g. Matevža Ulčarja, gostilničarja in lesnega trgovca na Bledu. Kakor smo poročali, je pri Podbrezju padel s kolesa, si prebil lobanjo in preminul nato v ljubljanski bolnici. Uprava «Jutra» je nesrečno smrt obeh zvestih in redno plačujočih naročnikov takoj prijavila zavarovalnici «Triglav», ki bo zakonitim dedičem te dni izplačala pripadajočo zavarovalnino po 10.000 Din. Tri smrtne nesreče družinskih očetov v nepolnih desetih dneh so silen dokaz, da neizprosna usoda ne izbira ne žrtev ne časa. Skupno z navedenima primeroma je vsota «Jutrovih» izplačanih zavarovalnin dosegla 160.000 Din.

* Sreski kmetijski odbor za srez Maribor-levi breg je imel 11. t. m. sejo v prostorih sreskega cestnega odbora pod vodstvom predsednika g. A. Šikerja. Izvoljena sta bila za delegata v banskem kmetijskem odboru gg. Ivan Urbas s Slemenca in Ljudevit Poljanec od Sv. Antona v Slov. goricah. Izvoljen je bil tudi ožji odbor, v katerem so gg. Alojzij Šiker od Sv. Marjete, Mirko Baumann iz Št. Ilje, Ivan Janžekovič iz Lajtersberga, Iv. Muršak od Sv. Ruperta in Valentin Klemenčič od Sv. Trojice.

* Zidarjem in tesarjem, ki se namerjajo vpisati v gradbeno rokodelsko šolo na tehniški srednji šoli v Ljubljani, javlja šolska uprava, da se bo sedanja šola, ki je trajala tri leta po pet mesecev, od 1. novembra do 31. marca, s prihodnjim šolskim letom preosnovala v dvoletno gradbeno delovodsko šolo, ki bo trajala dve polni šolski leti, od začetka meseca septembra do konca me-

seca julija. Sedanji učenci, ki so dovršili drugi razred, bodo seveda še po starem nadaljevali šolo v tretjem razredu od dne 1. novembra 1930. do dne 31. marca 1931. Za nove učence pa se bo pričel pouk v začetku meseca septembra. Novi učenci naj se prijavijo pri direkciji tehniške srednje šole v Ljubljani pismeno že do konca tega meseca. Prijavi naj prilože odpustnico ljudske šole, učno pismo o izučeni obrti (pomočniško pismo), izpričevala obrtne nadaljevalne šole in eventualna druga šolska izpričevala.

* Ameriški rojaki v domovini. Slovenska narodna podpora jednota v Ameriki je za letošnje poletje organizirala veliko ekskurzijo naših ameriških rojakov v domovino. Izlet se vrši v treh oddelkih in sicer je prva skupina, broječa okrog 160 ljudi, prispela v Jugoslavijo začetkom junija; druga s 60 izletniki dne 6. julija, tretja pa pretekli torek. Ta poslednja skupina je po številu (30) najmanjša. Te dni prideta brščas v Ljubljano tudi predsednik Slovenske narodne podporne jednote g. Vincent Cainkar in publicist g. Ivan Molek. G. Cankar je organizator, ki uživa največje zaupanje naprednih ameriških Slovencev. Saj Slovenska narodna podpora jednota, ki ima centralo v Chicagu, šteje nad 600 društev, v katerih je širom USA u članjenih nad 60.000 naših rojakov. A g. Ivan Molek je eden onih naših literarnih mož, ki se je v Ameriki od navadnega delavca povzpел do uglednega književnika. Je glavni urednik chikaške »Prosvete« ter se je proslavil z lepo zbirko pesmi, izvirnih romanov, prevodov in esejev. Vsi ameriški izletniki se bodo 27. t. m. zopet zbrali v Ljubljani in priredili svoj »ameriški dan«. Naslednje jutro se bodo podali na izlet po Jugoslaviji in sicer jih bo pot vodila preko Dalmacije, nato skozi Sarajevo, v Beograd, odtod v Zagreb in naposled zopet v svojo novo domovino. Pozdravljeni v domačih krajih, srečni te dni na rodni tleh!

* Tovariši borci! 10. avgusta prižgemo zopet plamteč kres ljubezni, bratstva in zvestobe na Brezjah. Ni več našega Colariča, upamo pa, da vam predstavimo namesto njega vrednega naslednika, moža neoporečne preteklosti, docela nestrankarskega, ki bo energično pazil, da ostane zveza naša velika družina neustrašenih borcev za svetle naše domovinske ideale. Trikratni hura naj zadoni takrat iz naših prs domovini in kralju in nazor vsakega posameznika nam bodi svet, kolikor se strinja s poštenostjo, plemenitostjo in haskom za državo! Tovariši! Dne 10. avgusta naj nihče ne manjka. — Glavni odbor Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne.

* Nevaren požar. Blizu postaje Šmarje-Sap je izbruhnil v nedeljo ob 18. uri požar pri posestniku Zaviški sredi njegovih gospodarskih objektov. Najprej je začel goreti kozolec, ki je bil poln sena in drugih pridelkov. Ogenj se je od kozolca razširil prav naglo tudi na kozolec sosedu Peroviška. Stanovanjska hiša je od kozolca, ki je začel goreti, oddaljena komaj dobrih 10 korakov. Na pomoč so prihiteli okoliški in takoj za njimi tudi ljubljanski gasilci, ki so nevaren ogenj lokalizirali ter tako preprečili veliko katastrofo. Nastanek požara bo ugotovila preiskava. Posestnika trpita vsak nad 30.000 Din škode.

* Brat zabodel brata. V Ivanjcih pri Gornji Radgoni se je pripetil žalosten dogodek. Osemnajstletni kmečki sin Anton Domanjko iz Ivanjcev je dobil v sporu s svojim bratom vbodljaj v srčno stran in se zgrudil nezavesten. Domačini so takoj pozvali mariborsko rešilno postajo, ki je mladeniča na njihovo željo odpremila v mariborsko bolnico. Stanje ranjenca je zelo resno.

* Na obisku pri zaročenki umrl. Alojzij Heufel, sin posestnika in tovarnarja peči, stanujoč na Tržaški cesti 27 pri Ljubljani, se je odpravil v nedeljo zvečer v posete k svoji zaročenki Pavli Kuclerjevi v Rožno dolino. Heufel je bil v družbi zaročenke nekaj časa prav vesel in zadovoljen. Nenadoma pa je jel tožiti o bolečinah v prsih, nakar se je vlegel v sobi na klop in umrl. Nenadoma preminuli Heufel je bolehal že nad dve leti na tuberkulozi. Truplo nesrečnega mladeniča so prepeljali pozneje na dom njegovih staršev,

odkoder se je vršil pogreb na pokopališče na Viču.

* **Neznatna nezgoda, ki se je končala s smrtjo,** se je te dni primerila v Juršni vasi na Pohorju. Kmetica Jesenkova si je z rjavim žbljem ranila nogo. Zdravniško pomoč pa je poiskala šele takrat, ko ji je noga že močno zatekla. Po navodilu zdravnika g. dr. Jagodiča je bila sicer takoj prepeljana v mariborsko bolnico, vendar pa prepozno. Po dveh dneh je podlegla zastrupljenju. Ta primer naj bo ponoven reser opomin zlasti kmečkim ljudem, ki tako radi odlašajo z zdravniško pomočjo vse dotlej, da ni več pomoči.

* **Preimenovanje občine Lajtersperk v Košake.** V seji občinskega odbora občine Lajtersperk je v soboto popoldne podžupan Ivan Janžeković stavil in obširno utemeljil predlog, naj se občina preimenuje v Košake. Občinski odbor je njegovemu predlogu soglasno pritril in ga sprejel. Katastralna občina Lajtersperk se preimenuje v Dolno Podčehovo, ostala pa so imena katastralnih občin Meljski hrib, Košake in Podčehova.

* **Pastirska nesreča.** Iz Škocjana pri Turjaku nam pišejo: Hudo se je ponesrečil 11letni Petričev Tonček iz Malih Lipljan. Gnal je krave past. Ker je pa travo precej požgala suša, je zlezal na lipo, da naseka vej in pripomore kravicam do priboljška. Ulomila pa se je veja, na kateri je stal, in je tako nesrečno padel na tla, da je obležal nezavesten s težkimi poškodbami na glavi. Zdravnik je odredil prevoz v ljubljansko bolnico. Tiho se je poslovil od mamice, očeta, bratov in sester. Kruta bela žena je ugasnila njegovo mlado življenje. Spavaj sladko, ljubi Tonček, na ljubljanskem pokopališču! Globoko sožalje užalošeni družini!

* **Smrt otroka pod avtobusom.** Mravljeva gospodinja v Škofji Loki je šla po meso. V mesnici se ji je izmuznila triletna hčerkica in je odtavala proti domu. Na ostrem ovinku ni videla prihajajočega žirovskega avtobusa. Šofer je sicer opazil dekletce, a prepozno. Ker ni mogel na mestu ustaviti voza, je prišlo dekletce pod kolo, izpod katerega so ga umirajočega z zdrobljenimi prsi potegnili. Kmalu nato je izdihnilo.

* **Požigalci na delu.** V kranjski okolici se ponavljajo požari, kar kaže, da so pričeli požigalci spet s svojo zločinsko zabavo. Tako je pred dnevi nastal ponoči požar na lesnem skladišču trgovca Porente na Bregu. Uničil je mnogo lesa in hišo bližnjega sosedu. V veliki nevarnosti je bila vsa s slamo krita vas. Da gre za zločinski požig, priča okolnost, da je po odhodu gasilcev izbruhnil požar na drugem koncu vasi ter uničil kozolec.

* **Žalostna smrt matere štirih otrok.** V Gospiću je 13. t. m. pogorelo gospodarsko poslopje trgovca Tomislava Tomljenovića z vsemi gospodarskimi stroji in trgovskim skladiščem vred. Škoda znaša nad 300.000 Din, zavarovalnina pa samo 20.000 Din. Najbolj žalostno je pri tem, da je pri požaru izgubila življenje trgovčeva sosedka gospa Julka Zubovičeva, vdova finančnega preglednika in mati štirih otrok. Ko je prihitela na pomoč, je v mraku naletela na odtrgano električno žico, v katero se je zapletla, in jo je tok ubil na mestu. Ponesrečil bi se bil kmalu tudi trgovec Tomljenović, ki ji je priskočil na pomoč in je istotako prišel v dotik z električnim tokom, vendar pa so ga ljudje še pravočasno rešili. Vzrok požara je bila bržkone slaba električna napeljava.

* **Zdravniška ordinacija lažnega zdravnika za 1000 Din.** 8. t. m. je prišel k posestniku Ivanu Ponikvarju na Doljem Golem pri Želimljah lepo oblečen človek. Ko je videl gospodinjino ležati v postelji, se je takoj informiral o njeni bolezni. Žena mu je potožila, da se po nedavnem porodu počuti še vedno slabo. Neznanec se je predstavil za dr. Švajgerja, specialista za vse bolezni, in je preiskal bolnico in napisal recept. Računal je za ta posel celih 1000 Din, ki jih je posestnik za bolno ženo tudi izplačal. Ko pa je hotel Ponikvar dobiti v lekarni zdravila na recept, so mu povedali, da take zdravniške kitajščine ne razumejo. Razočaran je posestnik naznanil zadevo orožništvu. Kmalu je aretirala ljubljanska policija

tega lažnega zdravnika v osebi Vilka Štermara, brezposelnega trgovskega potnika, že starega znanca policije. Po aretaciji se je izkazalo, da ima ta specialist na vesti še več grehov, med temi sleparstvo, ko je pred kratkim v družbi nekega tovariša obljuboval nekemu kmetu stalno službo v Ljubljani in zahteval za kavcijo 1000 Din, a je dobil le 200 Din. Izročili so ga sodišču.

* **Dvojni samomor starčka.** Pretekli četrtek dopoldne okrog pol 12. so ugledali neki ljudje pod mostom v Išci na Ižanski cesti v Ljubljani neznanega utopljenca. O tem so takoj obvestili stražarnico na Dolenjski cesti. Straža je ugotovila, da gre za 75letnega užitkarja Janeza T. z Galjevice. K mostu je prišla kmalu nato tudi komisija, ki je opazila, da ima utopljenec okrog vratu privezane vrvice, ki je bila utrpana, dočim je bil drugi konec pritrdjen na steber pod mostom. Bilo je jasno, da se je stari mož najprej obesil, nakar se je preslabotna vrvica odtrgala in je obešenec padel v vodo ter še utonil. Truplo starega moža so po odredbi komisije odpeljali popoldne v mrtvašnico.

* **Velik požar na Vrhlogi.** Iz Slovenske Bistrice nam poročajo: Dne 8. julija dopoldne so bili slovenjebistriški gasilci telefonično obveščeni, da je izbruhnil v poldrugo uro oddaljeni Vrhlogi opasen požar. Z največjo brzino so odhiteli na pomoč. Požara, ki se je razširil na pet objektov, pa ni bilo več mogoče omejiti. Težko prizadeti so pri tem Simon Bračič, Simon Šoštar in Dominik Jernejšek, ki jim je požar uničil poleg domov in hlevov tudi ves pridelek sena in žita. Zgorela je ena krava, pet glav živine pa je močno poškodovanih. Vsi uničeni objekti so bili zavarovani za 75.000 Din, dočim znaša skupna škoda okrog 400.000 Din.

* **Nesreče rudarjev.** 30letni rudar Stanislav Knavs, zaposlen v rudniku v Sitarjencu pri Smartnem, je kopal v rovu vodnjak. Stal je na dnu in nalagal v železno vedro moker material. Nenadoma pa se je vedro, ki so ga spuščali do Knavs, utrgalo in padlo nesrečnežu na glavo in hrbet. Hudo poškodovanega tovariša so ostali rudarji komaj privedli iz jame, nakar so ga prenesli na stanovanje, odkoder ga je prepeljal v ljubljansko bolnico reševalni avto. — V Zagorju je zadela huda nesreča 30letnega oženjenega delavca Ivana Turka, doma iz Zlatara v Savski banovini. Dukičevi delavci, ki so zaposleni pri nasipanju materiala višje proge od mostu proti železniški postaji, že dalje časa dovažajo material za nasipanje. V malih rudarskih vozičkih so vozili material, zaradi dežja so vozički drveli, da jih niso mogli delavci pravočasno ustaviti. Nekaj vozičkov je iztirilo, padli so preko nasipa in s seboj potegnili Ivana Turka. Dobil je hude notranje poškodbe in je naslednji dan umrl v ljubljanski bolnici.

* **Smrt mladega čudaka v bolnici.** V mariborski bolnici je umrl 27letni krojaški pomočnik Albin Vidmajer iz Črešnjevca pri Slovenski Bistrici, o katerem smo svoj čas ponovno poročali, da je požiral nože in razne druge predmete in da je moral biti zaradi tega ponovno operiran. Zadnjikrat je bil pred kakimi tremi meseci operiran v bolnici v Kandiji. Pred dvema mesecema je v zelo slabem stanju prišel v mariborsko bolnico, kjer je pa od dneva do dneva propadal in ga je smrt sedaj rešila trpljenja. Mladenič je mnogo potoval po svetu, privlačili so ga razni fakirji, hipnotizerji itd. Presedalo mu je večno sedenje pri krojaškem delu. Čital je razne knjige o fakirjih in hotel je sam postati tak mojster. Produciral se je po gostilnah kot «Aba bej», požiral pred očmi gostov kamenje, grizel kozarce, požiral črepinje, nože, vilice, šivanke itd. Poskušal se je tudi izvežbati za živega mrliča, ki vztraja v grobu 24 in več ur. Njegove pustolovščine so ga mnogokrat spravile tudi za rešetke kot zločinca, kar pa zavestno ni bil. Naj sedaj v miru počiva!

* **Novo lokomotive.** Naše prometno ministrstvo je prejelo od nemške vlade v Berlinu sporočilo, da je bilo te dni na račun reparacijskih dobav za leto 1930. odpravljen v našo državo 60 velikih modernih normalnotirnih in 13 ozko-

tirnih lokomotiv in večje število posebnih varonov.

* **Divjanje strele.** Med hudo nevihto, ki je divjala te dni nad Štepanjo vasio, je udarjala tudi strela. Okrog 9. je udarila pred Kregarjevo gostilno, kjer je vedril mesar Novljan, ki ga je sedečega na vozu puh strele vrgel z voza, da je nezavesten obležal na tleh. Omamljenec, ki so ga prenesli v gostilno, se ni zavedel skoro pol ure. Pozneje se je izkazalo, da ni dobil hujših poškodb in je naposled lahko sam odšel domov. Malo prej je udarila strela tudi v Gasilni dom, kjer je na stolpu pospravljali posestnikov sin Janez Bajda cevi. Strela je Bajdo omamila in ga vrgla z 8 m visokega stolpa na tla. Bajdo, ki je bil v glavnem zaradi padca precej poškodovan, so prepeljali zvečer v splošno bolnico. Strela je udarila med nevihto še pred hišo pri Bajdovcu, kjer je preklala prag in švignila nato v zemljo.

* **Strelovod — obramba proti strelj.** Skoraj vsak dan se v tem času čita v listih, da je strela povzročila požare. Požari kmetijskih poslopij zaradi strele so razumljivi, ker večina naših kmetijskih hiš in gospodarskih poslopij nima strelovodov. Da pa nastane požar, kakor smo čitali, zaradi strele na zvoniku, bi se dalo preprečiti. Vsak zvonik ima ali pa bi vsaj moral imeti strelovod. Da pa nastane na zvoniku, oziroma poslopiju, ki ima strelovod, požar, je krivda ta, da strelovod ni bil v redu. Strelovod se mora vzdrževati. Vsaj vsako tretje leto bi moral strelovod strokovnjak preiskati. Ne zadostuje, da ima strelovod pozlačeno špico, ampak glavno je, da ima dobro zvezo z zemljo. Malokdaj se čita, da bi povzročila strela požar v večjih krajih, kjer ima skoraj vsako poslopje strelovod. Če tudi tukaj niso vsi strelovodi v redu, to ni tako nevarno, ker zavarujejo dobri strelovodi tudi sosednja poslopja s slabimi strelovodi. Nevarno pa je to, če v manjšem kraju strelovod na zvoniku ali cerkvi ni v redu, kajti navadno je to edini strelovod v kraju. Ko bo imelo vsako poslopje dober strelovod, bodo požari zaradi strele gotovo ponehali.

* **Grozna nesreča naših Primorcev v Kanadi.** Kakor poročajo s Sušaka, je občinsko poglavarstvo v Hreljinu iz Brockvillea v Kanadi prejelo obvestilo, da se je na reki St. Lawrence ponesrečilo trideset delavcev, večinoma priseljencev iz naših primorskih krajev. Podrobnosti te velike nesreče še niso znane. Znano je le, da je skupina delavcev bila zaposlena na obali omenjene vele-reke. Ob priliki eksplozije dinamičnih min je zračni puh vrgel delavce v reko. V valovih je našlo smrt trinajst delavcev iz hreljinske občine, težko ranjeni pa so štirje delavci iz primorske vasi Zlobina. Grozna vest je vznemirila vse naše Primorje. Ponesrečeni delavci so večinoma rodbinski očetje, ki so s svojim zaslužkom skrbeli za svoje žene in nepreskrbljene otroke.

* **Drzna tatvina.** V Slovenski Bistrici se je ponoči splazil neznan tat skozi odprto pritlično okno v stanovanje lesnega manipulanta Nagodeta in ukradel 18.500 Din gotovine. Okradeni Nagode je trdno spal in ga tat, ki je prišel skozi okno očitno bos, ni zbudil. Denar je ležal v hranilni knjižici na nočni omarici. Orožništvo je uvedlo takoj energične poizvedbe, poleg tega je posegel v preiskavo še mariborski detektiv s policijskim psom.

* **Žrtev metilovega alkohola.** V Mariboru se je 28letna brezposelna služkinja Marija K. v samomornem namenu napila gorilnega špirta. Prepeljali so jo v bolnico. Ko se je zavedla iz nezvesti, so zdravniki dognali, da je znorela od metilovega alkohola, ki je vedno primešan gorilnemu špirtu. Prepeljali so jo v blaznico.

* **Voz pod vlakom.** Nedavnega večera je hlapec Koražija, uslužben pri poljičanskem župniku g. Cilenšku, hitel v spremstvu dveh delavk s težko naloženim vozom sena pred nevihto iz Brežnice proti Poljčanam. Na železniškem prelazu med Slovensko Bistrico in Poljčanami je bila desna zapornica odprta. Zato je voznik brez pomisleka zavozil na tir. V tem trenutku sta se obe zatvornici povesili, voz in spremljevalci pa so ticali na tiru, po katerem se je izza ovinka

blizal mariborski osebni vlak št. 526. Spremljevalci so obupno klicali in na srečo jih je zapazil bližnji čuvaj Kvas, ki je takoj prihitel na pomoč. Zatornic ni bilo mogoče odpreti in ker niso imeli s seboj luči, tudi vlaka niso mogli ustaviti. V največji naglici so izpregli živino, ki so jo s tveganjem lastnega življenja mukoma potegnili s tira. V tem trenutku je vlak že z vso silo tresel ob voz in ga popolnoma razbil. Proga je bila neveda trenutno zaježena in se je vlak moral ustaviti dotlej, da so tir izčistili. Tračnice niso bile poškodovane, pač pa stroj in službeni voz. Vlak je po 15minutni zakesnitvi nadaljeval vožnjo proti Mariboru. Nezgoda, ki bi lahko imela usodne posledice, je nastala zategadelj, ker je hlapec preslišal znake čuvaja, ki je spuščal zatornice.

* **Eksplodiral šrapnel, ki so ga rabili za obteževanje aktov.** V Baški Palanki je v pisarni srekega načelstva, v kateri sta bila uradnik Petar Josimović in stražnik Gijuro Topalović, eksplodiral star šrapnel, ki so ga uporabljali za obteževanje aktov. Stražnik je bil hudo poškodovan na glavi in prsih, dočim je bil uradnik le lahko ranjen. Eksplozija je bila tako močna, da so popokale vse šipe na oknih uradnega poslopja. Šrapnel je bil v pisarni že od leta 1918. Kako je prišlo do eksplozije, ni znano. Tudi pri nas je še dovolj takih nevarnih izstrelkov po domovih za spomiti na fronto. Ker taki spomini pogostoma terjajo človeške žrtve, jih bo pameten človek uničil.

* **Tihotapljen saharin.** Policija je na mariborskem kolodvoru zalotila Olgo F., ko se je hotela odpeljati proti Pragerskemu. Našli so pri njej 6 kg saharina. Pravila je, da ga je dobila od neke neznane ženske, da ga zapelje na Pragersko. Tihotapstvo jo bo drago stalo.

* **Nesreča z dinamično patrono in s samokresom.** V soboto popoldne je bil pripeljan s popoldanskim mariborskim osebnim vlakom v celjsko bolnico 39letni dninar Jurij Keguz iz Lušče vasi pri Poljčanah, ki je dopoldne pilil dinamično patrono, hoteč si napraviti vžigalnik. Nenadoma je patrona eksplodirala in mu odtrgala štiri prste na levi roki in mu grozno raztrgala jetra. Keguzovo stanje je zelo resno. Takisto se v celjski bolnici zdravi 25letni posestnikov sin Alojzij Dobnik s Sladke gore, ki je bil v soboto na naboru. Neki tovariš je pri tej priliki streljal z revolverjem, zadel Dobnika v levo roko in mu jo prestrelil.

* **Smrtna nesreča pod vozom.** Prejšnji petek se je pripetila na poti iz Kerešpoha v Radence huda nesreča, katere žrtev je postal Matija Horvath, posestnik in mlinar v Tišini, nedaleč od Murske Sobotice. Imenovani se je s svojim sinom odpeljal v Kerešpoh po vino. Na povratku, ko se je voz pomikal navzdol po klancu, sta se konja iz neznanega vzroka splašila. Kljub temu, da je sin, ki je korakal za vozom, že prej zavrl kolesa, sta konja zdrvela z vozom vred navzdol. Matija Horvath, star 74 let, je zdrknil pod kolesa. Sin, ki od iznenadenja ni opazil očetovega padca, se je zagnal za vozom. Šele ko so se konji ustavili, je uvidel, da očeta ni od nikjer. Prestrašen se je vrnil nazaj na klanec in sredji ceste našel očeta, ležečega v prahu, popolnoma zmetega in polomljenega. Nezvestnega ponesrečenca so takoj prepeljali v nemško Radgono v bolnico, toda tam je že čez nekaj trenutkov izdihnil. Pokojnik zapušča štiri sinove, ki so k sreči dobro preskrbljeni.

* **Vlom v gostilno na Vrhniki.** V gostilno Josipa Jurca na Vrhniki je vlomil te dni neznan tat. V gostilno je prišel skozi okno, kjer je našel v kuhinji nekaj jedil. Prilastil si je tudi 3 kg sladkorja ter usnjat potni kovčeg z različnimi vzorci. Ta kovčeg je tat pozneje odvrnil v žito ob poti blizu Vrhnike, kjer ga je našel neki domačin. Drznega tatu zasledujejo orožniki.

* **Nepojasnen zločin na Praprotnem.** Na Praprotnem pri Radečah so našli te dni utopljenega v Savi s hudimi telesnimi poškodbami 30letnega železniškega uslužbenca Janeza Mavca. Raztelesenje je pokazalo, da je dobil nesrečni Mavec

po glavi s steklenico hude poškodbe, ki pa niso bile smrtno. Morilec je potem ranjenega Mavca zavlekel k Savi in ga vrgel v vodo, kjer je nesrečnik utonil. Kdo je ubijalec, še ni ugotovljeno. Na zadevna časopisna poročila nam pišejo z Vrhopolja: Fantje, med katerimi je bil tudi pokojni Mavec, niso popivali na Vrhovem in tudi ne v Radečah na gasilski veselici, temveč v vinotoču na Praprotnem, kjer sta se tudi začela prepiti in tepež. Bilo je to v nedeljo zvečer. V časopisnih vesteh se omenja tudi France Sušin, s katerim se je pokojni Janez Mavec sprl. Sušin je bil v nedeljo ves dan v službi, proti večeru pa se je s svojimi tovariši oglašil najprej za malo časa v Radečah, nato pa se je podal na Praprotno, ki je od Radeč oddaljeno eno in četrt ure. Bil je popolnoma trezen. Kdo je zakrivil zločin, je še popolnoma nejasno. Mirni vrhovski fantje samo prosimo, naj nas ne mečejo vse v en koš. Obsojamo tak zločin in zato odklanjamo obrekovanje in očitke, ki lete na nas vse, ker se je zločin zgodil slučajno pri nas.

* **Vlom v Hošnici pri Poljčanah.** Pred nekaj dnevi je bilo vlomljeno v hišo posestnika Ivana Kauklerja v Hošnici. Vlomilec je odnesel knjižnico Konzumnega društva v Peklu z vlogo 4000 Din, dalje sedem paketov cigaretnega tobaka »Sava«, razno posodo, nekaj žgane kave in 2 kg masti. Storilec je naslednji dan dvignil v Ljubljani pri Prvem delavskem konzumnem društvu na ukradeni knjižico 2600 Din in nato spet izginil. V konzumnem društvu se je predstavil za Stanka Levičarja iz Celja. Neznane star okrog 20 let ter je bil oblečen v temno obleko.

* **Samomor 12letnega dečka.** V Nadbišecu pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah se je obesil komaj 12letni Janezek Kronfogel. Malo čudno se sliši, a je vendar resnično. In kaj je pognalo otroka v smrt? Mati je neboljenca nekoliko oštela, kar ga je tako razkačilo, da je odšel v hlev in si tamkaj zadržnil vrv okrog vratu. Ko je šla mati čez pet minut v hlev po krmo za živino, je našla tamkaj svojega sina-edince že mrtvega.

* **Tatvina konj ob meji.** Iz Gornje Radgone nam pišejo: V noči od 7. na 8. t. m. se je v obmejni avstrijski vasi Potrni (Laafeld) pojavila ciganska tolpa ter vdrla v hlev posestnika Avgustina in hotela ukrasti par lepih konj. To drzno namero pa je preprečil v hlevu speči hlapec, ki se je prebudil ter začel klicati na pomoč. Cigani so se dejansko lotili hlapca ter mu prizadejali hujše poškodbe, tako da je moral na zdravljenje v bolnico; vendar pa je hlapec uspešno preprečil jih brez plena. Kljub temu neuspehu cigani niso mirovali, nego so posestniku Domajnku ukradli dva konja, posestniku Laglerju pa enega in jo nato z dobrim plenom popihali preko meje na naše ozemlje. O izvršeni tatvini je bilo takoj obveščeno tudi naše obmejno orožništvo, kateremu je uspelo izslediti roparsko cigansko tolpo v bližini Murske Sobotice, ko se je z ukradenim Domajnkovim in Laglerjevim konjem peljala na svojem voz. Ko so cigani zapazili, da jim preti nevarnost, so moški skočili z voza ter pobegnili, a na vozu sta ostali dve ciganki, ena 62letna in ena 20letna, kateri je orožništvo s plenom vred aretiralo.

* **Hrib je gorel.** Iz Žirovnice na Gorenjskem nam pišejo: Prejšnjo nedeljo je pričel goriti hrib Lipje takoj nad tunelom v Mostah. Ker je bilo zaradi suše vse suho, se je ogenj širil z bliskovito naglico ter zavzel že nevarne dimenzije. Prihitelo je na pomoč gasilno društvo iz Breznice. Ker pa je bilo zaradi pomanjkanja vode gašenje skoro onemogočeno, je prišlo na pomoč še gasilno društvo iz Smokučja s svojo novo motorno brizgalno, ki je črpala vodo iz Završnice. Brizgalna je stopila prvič v funkcijo ter se je sijajno izkazala. V kratkem času je bil ogenj lokaliziran. Škoda ni posebno velika.

* **Samomor slovenskega vojaka v Skopju.** Kakor poročajo iz Skopja, se je prejšnjo sredo zjutraj v kavarni »Venecija« ustreliš podnarednik 11. artiljerijskega polka Radoslav Robič. V torek zvečer je prišel v omenjeno kavarno, kjer je bil

reden gost, ker je bil zaljubljen v kavarniško uslužbenko Ljubico. Okoli desetih zvečer je našel v »Veneciji« sobo. Ker je v kavarni še svirala godba, je iz svoje sobe sporočil, naj mu zasvirajo »Ao Rado, momče mlado«. Ob devetih zjutraj je poklical Ljubico in jo prosil, naj mu prinese vode. Ko je odšla, je Robič vzel svojo karabinko in si pognal kroglo v levo stran prsi. Kavarniško osebje je o tragičnem dogodku takoj obvestilo policijo. Že na potu v bolnico je nevarno ranjeni vojak zapadel v agonijo ter v bližini bolnice izdihnil. Pri Robiču so našli pisma, naslovljena na starše, na komandirja ter na brate in sestre.

* **O kolonizaciji ciganov** razpravlja zagrebški »Seljački glas«. Res, cigani so reveži in nesrečniki. A ne samo zase. Za kmete so velika nadloga in za človeško družbo vobče veliko zlo. Prosjačijo, sleparijo, kradejo in tudi požigajo. Torej povzročajo 50 odstotkov nepotrebne zla, ki v glavnem teži seljaštvo. Vsaj na hrvatskem podeželju je tako. Če se prav presodi, je to njihovo živlensko vprašanje, njihov obstoj, ker drugače ne znajo živeti in tudi nočejo. Resnica pa je, da se pristojna oblastva za to premalo brigajo. Z nekaj dobre volje bi ciganski rod v Jugoslaviji, kakor je zdaj živa nadloga, postal lahko dober in koristen element človeške družbe in, kar je glavno, države. Cigani so čvrsti in odporni po plemenu in krvi. Greh je torej, da tak element ostane nekoristen, škodljiv. Cigane je treba kolonizirati! Dovolj je plodne in dobre zemlje v Makedoniji pa tudi v Bosni, ki še vobče ni kultivirana in je redko naseljena. Ko se že drugod, kjer je mnogo manj ciganov kakor pri nas (Avstrija itd.), zadnji čas tako resno bavijo s tem problemom, je pač zadnji čas, da se tudi pri nas prevede smotren načrt.

* **Zasledovan požigalec.** Orožništvo na deželi zasleduje 27letnega Konrada Slugo, ki je osumljen, da je pred nekaj dnevi zažgal iz sovraštva kozolec posestniku Ivanu Jezerniku pri Veliki Pirešici ter s tem povzročil okrog 45.000 Din škode. Sluga ni pobegnil sam, temveč je z njim tudi njegova priležnica, neka Katarina Šramljeva, s tremi otroki. Navedena se poslužujeta lažnega poročnega lista na ime Lovrenčič Simon in se preživljata po večini z beračenjem.

* **Osemdeset hajdukov na zatožni klopi.** Pred sodiščem prve stopnje v Požarevcu se bo te dni pričel eden največjih sodnih procesov v naši državi. Zagovarjati se bo moralo 80 hajdukov, ki so izvršili v bližnji in dalnji okolici Požarevca celo vrsto vlomov in roparskih pohodov. Hajduška tolpa pod vodstvom bratov Barbulovićev je imela svoje pajdaše po vseh bližnjih vaseh in celo v Požarevcu samem.

* **Kdor hoče svež in zdrav ostati, naj popije** enkrat do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »Franc Jožefove« grenčice. Zdravniška poročila iz bolnišnic svedočijo, da radi pijejo »Franc Jožefovo« vodo zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in želodcu, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odvajajo. »Franc Jožefova« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

NAŠI NA TUJEM

VIDOVDANSKO SLAVLJE WESTFALSKIH SLOVENCEV.

Marj, v juliju.

Jugoslovenska kolonija v Nemčiji priredi letos skupni izlet v domovino. Odpeljemo se iz Oberhausena dne 25. avgusta, prispemo na Jesenice naslednji dan in se podamo najbrž na Bled, od tam pa v Ljubljano, kamor pridemo predvidoma 27. avgusta. Vrnili se bomo skupno iz Ljubljane dne 9. septembra. Udeležba na izletu v domovino obeta biti prav številna. Eno prosimo vnaprej: Kdor ima odveč kako knjigo, glasbilo, note, narodno nošo, dobre slike iz naših krajev, naj jih blagovoli žrtvovati za rojake v tujini. Vsega tega nam zelo manjka. Vzeli bi to s seboj na povratku v Nemčijo. Kje naj se stvari oddajajo, bo pravočasno objavilo »Jutro«.

V nedeljo dne 29. junija smo praznovali Vidov dan v Marlu na Westfalskem. Za proslavo je dala iniciativo Zveza jugoslovenskih delavskih podpornih društev ter je povabila tudi katoliška slovenska društva sv. Barbare. Slavje je poteklo vprav veličastno, pri najlepšem vremenu in ob udeležbi do 1000 Slovencev. Prisostvovali so: generalni konzul Markovič, honorarni konzul Paulus iz Essena in izseljeniški komisar Deželič. Povabilu se je odzvalo več društev sv. Barbare, ki so poslala svoje predsednike. Navzočna sta bila tudi predsednika Zveze katoliških slovenskih društev v Nemčiji, g. Ivan Lindič iz Meerbecka in g. Anton Koncilja iz Gelsenkirchna, predsednik Slovenske pogrebne blagajne v Nemčiji. Svirala je na velikem trgu češka godba iz Recklinghausna, slovita in visoko cenjena po prav lepem sviranju. Pričetek je bil ob 15., uradno otvoritev proslave pa ob 16. z velikim govorom predsednika Bolhe. Sledili so govori gg. generalnega konzula in izseljeniškega komisarja o pomenu narodnega praznika, nakar je izpregovoril še predsednik katoliške zveze g. Lindič. G. Bolha je izrekel v govorih pozdrav našemu kralju in predsedniku nemške države, godba je odsvirala obe državni himni. Ob 18. se je pričela prosta zabava, ki je trajala pozno v noč. Harmonik je bilo nad 20. Plesalo se je v dveh dvoranah. Za to gre zahvala gospem Zajčevi, Arličevi in Kodeljevi ter društvu v Marlu, ki je vse najlepše pripravilo.

Rojaki so dopotovali na proslavo s tovornimi avtomobili iz oddaljenih krajev, drugi peš ali s kolesi ali s cestno železnico. Marl leži oddaljen od železniške proge in že prav v severnem delu industrijskega okraja. O naši proslavi je prinesel prav simpatično poročilo tudi veliki dnevnik «Essener Volkszeitung». Ne smemo pozabiti pripomniti, da je slovenska kolonija na Westfalskem na Vidov dan poslala tudi Sokolstvu v Beograd toplo pozdravno brzojavko.

V ponedeljek 7. julija so dospeli v Düsseldorf maturanti Trgovske akademije iz Maribora. Naš generalni konzul v Düsseldorfu jim je seveda izkazal največjo gostoljubnost. Naslednji dan so se mladi izletniki pripeljali tudi v Essen. Zadižljivi so bili od mogočnih vtisov v teh velikih industrijskih središčih.

ŽENSKI VESTNIK

SIROVO MASLO POLETI.

Poleti rada postane smetana, ki si jo nabrala, da narediš sirovo maslo, kaj hitro žaltava, pa tudi pozimi pri dolgem čakanju. Da to preprečiš, jo moraš vsaj dvakrat na dan dobro premešati. Premešaj jo pa vselej tudi že takrat, ko jo pobiraš z mleka.

Kadar delaš sirovo maslo, pa se ti neče sprijeti, postavi (v poletnem času) smetano za par ur v mrzlo vodo. Tako se ti bo maslo takoj rado naredilo.

Če hočeš, da bo sirovo maslo zares dobro, ga moraš, ko se je že sprijelo in zgostilo, dobro otisniti, oziroma ožeti, da gre vse mleko iz njega, nato pa dobro izprati z vodo. To napraviš tako, da naliješ na maslo vode in v vodi dobro tlačiš s kuhalično, nato vodo odliješ in zopet stiskaš s kuhalično. Pri tem moraš vsako kapljo vode, ki jo iztisneš, takoj odliti, pa zopet sveže mrzle vode priliti in zopet stiskati in izpirati. Le na ta način napraviš okusno sirovo maslo.

Da ti maslo ne postane žaltavo, ga imej v mrzli vodi, ki jo moraš večkrat menjati. Najbolje je, če deneš maslo v kaki posodi pod vodovod in pustiš polagoma teči vodo nanje.

* Kje se snideta mladost in starost? Pri dobri domači glasbi, ki razveseljuje srce, dviga razpoloženje ter daje domu praznično lice. Veliko izbiro različnih glasbenih instrumentov najdete v ceniku firme Meinel & Herold.

Za kuhinjo

Ohrovt s smetano. Ohrovt operi, otrebi, t. j. izreži koren in žile, ga popari, odcedi in nato skuhaj v slanem kropu. Kuhan je v približno pol ure, če dobro vre. Med tem pa pripravi to-le omako: Iz poldruga žlice masti in žlice moke naredi svetlo prežganje, ga zalij s četrt litra mleka in mešaj, da se prežganje razpusti. Naj počasi vre pet minut. Če se ti zdi, da je pregosto, lahko priliješ še malo mleka. Nato dodaj še tri žlice kisle smetane. Če smetana ni kislja, pa prikanj par kapljic limonovega soka. Nato osoli, malo popopraj, zmešaj in stresi noter kuhani ohrovt, ki si ga prej ocedila. Vse skupaj naj še par minut vre, potem pa daš na mizo kot prikuho h govejemu mesu s krompirjem. Enako lahko napraviš tudi zelje s smetano.

Kolerabice kot prikuha. Operi in ofupi kolerabice in cele skuhaj v slanem kropu. Morajo biti kuhane v približno pol ure, če niso lesnate. Razgrej žlico masti, primešaj žlico moke in napravi zlatorumeno prežganje; prilij poldrugo čašo mleka, osoli in popopraj, dodaj žlico drobno sesekljane zelenega peteršilja in kuhaj vse še deset minut. Med tem sesekljaj kuhane kolerabice in jih deni v pripravljeno omako. Ko enkrat prevro, jih daj na mizo.

Praktični nasveti

Perilo, ki je od ležanja porumenilo, obeliš, če ga zmoliš in razgrneš na solncu. Ko se je posušilo, ga vnovič pomoči ali poškopri s škropilnico. To ponavljaš večkrat in perilo postane zopet lepo belo. Nazadnje ga še izplahni v čisti vodi, ožmi in posuši na solncu.

Kako ravnajmo z blatnimi čevlji. Blatnih čevljev ne smemo dati sušiti, ker blato razje usnje. Ampak jih najprej operimo ali izbrišimo z vlažno krpo. Tako očistene denimo na kopita ali jih pa vsaj dobro nabašimo s časopisnim papirjem, da se preveč ne skrčijo, oziroma da ne izgube oblike. Sušiti jih moramo na solncu ali pa na ne prevroči pečici, da ne razpoka usnje. Osušene namažimo potem s kremo za čevlje. Če so čevlji iz teletine, jih pa namažimo z mastjo za čevlje, da usnje ne postane trdo.

Ako je hren zelo hud, ga pred uporabo deni za par ur v mrzlo vodo. To mu vzame nekoliko jedkosti. Ko si vzela hren iz vode, ga malo posuši in potem zribaj.

Mušje plke odstraniš s pohištvu takole: Namочи škroba (štirke) v olju in namaži s tem mušje madeže. Pusti potem, da se madeži odmočijo, na kar jih dobro zbrisi in nazadnje zdrgni dotična mesta še s suho volneno krpo, da se ne bo nič poznalo.

PREKMURSKI GLASNIK

ZADRUŽNIŠTVO V PREKMURJU.

Pred preobratom v Prekmurju zadrugne misli sploh niso poznali. Po prevratu pa so se začele zadrugne zveze zanimati za Prekmurje, tako da imamo danes že skoraj v vseh večjih krajih rajfajznovke. Delovanje teh je bilo v začetku silno oteženo, ker je bil narod, ki zadrugne misli ni poznal, skrajno nezaupljiv. Le polagoma je narod uvidel koristnost zadrugništva ter so se posojilnice postavile na trdnjša tla. V splošnem se mora reči, da so vse posojilnice v Prekmurju prinesle ljudstvu ogromne koristi. Njihova zasluga je, da se je neznosna obrestna mera znižala od 18 % na 12 %. Povprečna obrestna mera je danes pri posojilnicah v Prekmurju od 11 % do 12 %.

Kot vzor vseh posojilnic se pač mora imenovati Kmečka hranilnica in posojilnica v Predanoveh, ki je članica Zadrugne zveze v Celju. Ta posojilnica je bila ustanovljena 3. oktobra 1926.

Njen razvoj je razviden iz denarnega prometa. Posojilnica je imela naslednji denarni promet: leta 1926. 149.952 Din, 1927. 618.084 Din, 1928. 1.155.645 Din, 1929. 2.999.605 Din.

Danes ima ta zavod nad en milijon dinarjev vlog. Glede na kratko dobo njegovega obstoja je to ogromna številka ter jasen dokaz, da uživa zavod zaupanje ljudstva. Najvažnejše pri tem pa je, da je vodstvo zavoda v izključno kmetijskih rokah. Tajniške posle vodi upokojeni orožnik g. Jožko Knez. V Predanoveh je padlo zadrugno seme na rodovitna tla in obeta najboljših sadov. Ker je posojilnica z omejeno zavezo, nudi tudi absolutno jamstvo za vloge.

Največje zasluge na razvoju zavoda v Predanoveh pač imata načelnik g. Franc Vlačaj, ki je dal tudi svoje lepe prostore brezplačno na razpolago, in župan g. Mikloš Vratarič. Sicer pa vsi člani načelnštva in nadzorništva z nedosegljivo požrtvovalnostjo sodelujejo pri tem vzornem kmečkem zavodu. Predanovčani so upravičeno lahko ponosni na svojo posojilnico. Marsikdo se je že v tem kratkem času zatekel po pomoč v Predanovce in jo tudi dobil. Skrbni in varčni Predanovčani pa so nam tudi najboljša jamstvo za bodočnost. Zatorej, Predanovčani in okoličani, oklepajte se svojega denarnega zavoda in se ravnajte po načelu: «Kmet, pomagaj si sam», ker je ta pomoč najboljša.

Rodovniški (živinorejski) odsek v Strukovcih je bil ustanovljen dne 19. junija v Strukovcih. Pristopilo je 37 članov. V rodovnik (matično knjigo) je bilo vpisanih 53 krav, s katerimi se bo vodila nadaljnja plemenska odbira (selekcija). Uvedena je tudi kontrola mlečnosti. Upati je tudi, da dobi mlada organizacija državnega ali bano-vinskega bika kot regeneratorja. Novoustanovljeni odsek spada pod kmetijsko podružnico v Murski Soboti, kakor poprej ustanovljeni odseki v Puconcih, Moravcih in Tešanovcih. Za enkrat obseza občine Strukovce in Pužavce; pozneje se bo razširil na Skakovce in Lemerje.

Brezplačno seme lanu v Prekmurju. Za strniščno setev je še na razpolago nekaj brezplačnega semena pernavskega (ruskega) lanu. Proti povračilu režijskih stroškov ga kmetovalci lahko prevzamejo v skladišču kmetijske podružnice v Murski Soboti.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

RAZKRINKANI ROPARJI.

Novo mesto, 15. julija.

V nedeljo zvečer sta prispela v Novo mesto v svojem avtomobilu znamke Ford št. 3-380, ki ga je šofiral Ramon Kendrič, trgovec s preprogami Husadžić Kandrija in trgovski potnik Mehmed Žuljević, oba stanujoča v Zagrebu na Langovem trgu št. 2. Vsi trije so se naselili v nekem tukajšnjem hotelu. Slučajno je prišel po svojih poslih v Novo mesto tudi generalni zastopnik veletrgovke Rosenblatt & Co. Sohn z Dunaja, g. Ivan Komidar, stanujoč v Ljubljani na Starem trgu št. 1. Prišel je na restavracijski vrt hotela in ko se je oziral po gostih, je zagledal pri sosedni mizi omenjeno trojico, ki je sedela pri pijači. Obrazi teh gospodov so se mu zazdeli nekam znani in so ga spomnili na grozno noč, ki jo je doživel v Zagrebu, ko je prišel tja po svojih poslih dne 19. decembra 1919. ob 23. zvečer.

Komidar je takrat po svojem prihodu v Zagreb odšel v kolodvorsko restavracijo, kjer je večerjal. K njemu je pristopil neznan moški ter ga vprašal, če želi prenočišča, ki mu ga je pripravljen dati za zelo nizko ceno 4 Din. Komidar je ponudbo takoj sprejel, neznanec mu je naročil, naj za trenutek počaka, češ, da gre obvestiti še enega drugega gospoda, ki mu je tudi pre-skrbel prenočišče v istem kraju. Ko se je neznanec vrnil, je Komidar odšel z njim na dozvedno prenočišče. Napravila sta že precej poti. Komidar ni vedel, kam ga pelje, ker je bil brez orientacije. Nenadoma pa sta jima stopila nasproti dva moška, eden v orožniški uniformi, mu je nastavljal na prsa bajonet in zavpil: »Ruke v vis, drugi pa mu je naperil na prsi revolver z besedami: «Dajte se legitimirati!» Vsi so se nahajali blizu nekega potočka, kjer so Komidarja popolnoma

izropali in ga obdoližili, da je tihotapec. Odvzeli so mu potni kovčeg z razno obleko in perilom, slato uro z verižico, dva zlata prstana z briljanti ter listino s 6000 Din, vrednostnimi papirji, med njimi tudi ček za pol milijona dinarjev. Po temeljitim izropanju so ga na vsak način hoteli ubiti in vreči v bližnji potok. Komidar jih je rotiti in prosil, naj ga pustijo živeti, ker ima nepreskrbljene otroke in ženo, za katere mora skrbeti, ter je svojemu spremljevalcu poljubljaj tudi roke, ker je ta zahteval od drugih dveh, naj ga usmrtila.

Komidarju so se v grozi vtisnile slike vseh treh v spomin in danes jih je po desetih letih zagledal zopet na tukajšnjem restavracijskem vrtu. Nemudoma se je podal na orožniško postajo ter zadevo prijavil. Orožniki so vse odpeljali na sodišče, kjer jih je zaslišal preiskovalni sodnik. Po končani preiskavi bodo izročeni zagrebškemu sodišču.

Božji mlini meljejo počasi, toda gotovo...

SOKOLSKO DELO V MURSKEM SOKOLSKEM OKROŽJU.

Križevci, v juliju.

Pol leta dela v novem Sokolu je za nami. Kakor v starem JSS, tako tudi v SKJ Tyršova misel zelo razvija, kar kažejo številni oddelki skoro v vseh društvih. V novi razdelitvi šteje okrožje 9 društev: Ljutomer, Murska Sobota, Križevci, Gornja Radgona, Dolnja Lendava, Beltinci, Sveti Jurij ob Ščavnici, Veržej in Šalovec. Vendar pa naša pot še ni povsem uglasjena, ker nekateri krogi še vedno ovirajo sokolsko delo, posebno, ker je okrožje ravno na meji proti Avstriji in Madžarski je Sokol prvi na mestu, da brani naše granice in širi Jugoslovenstvo v obmejnih pokrajinah.

Sedež okrožja je zibka starega Murskega Sokola — Ljutomer, kjer se vrše redne seje okrožja. Nedavno je župa imenovala novo okrožno upravo, ki je na svoji prvi seji pod vodstvom okrožnega načelnika Ljubljana določila program poletnega dela in nastope društev, ki so jih izvršili: Sv. Jurij 18. maja, Beltinci 25. maja, Murska Sobota (otvoritev doma) 1. junija, Križevci 9. junija, Ljutomer 15. junija. Vsa ostala društva podajo svoje račune v jeseni.

Vzporedno s tem se je razvijalo tudi prosvetno delo. Vsi prosvetarji so se potrudili in poskrbeli za redna mesečna predavanja; vršili so se dalje redni sestanki, razgovori, zabave, koncerti in kar najboljše se razvijajoče dramske predstave, vse v znamenju resnega dela med ljudstvom.

Okrožni prosvetni zbor je na dveh rednih sejah ob prisotnosti župnega prosvetarja R. Lindnerja napravil podroben načrt prosvetnega dela za leto ter uredil vprašanje knjižnic in rednega poslovanja župnega prosvetnega odbora.

Splošno je sokolsko delo v tem okrožju dosedaj zadovoljivo. Zdravo! —ar.



Violine	od Din	95.—
Tambure	" "	98.—
Mandoline	" "	136.—
Gramofoni	" "	345.—
Ročne harmonike	" "	85.—

Zahtevajte naš veliki

C E N I K,

ki ga Vam pošljemo brezplačno

MEINEL & HEROLD

Tovarna glasbil,
gramofonov
in harmonik

Prodajna podružnica:

MARIBOR ŠT. 104-B

Žrebanje drž. razr. loterije

V I. razredu žrebanja 20. kola, ki se je vršilo včeraj, dne 8. julija, so bili izžrebani naslednji večji dobitki:

Premižo Din **200.000**

je zadela srečka št.

44.655

Din 80.000 je zadela srečka št. 87.486,

Din 60.000 je zadela srečka št. 87.294,

Din 40.000 je zadela srečka št. 35.645,

Din 30.000 je zadela srečka št. 86.568,

Din 20.000 je zadela srečka št. 50.500,

Din 10.000 je zadela srečka št. 72.108, 97.748

Din 7.000 je zadela srečka št. 17.767, 7507, 96.389

Din 500 so zadele štev.: 29.234, 39.517, 58.828.

Din 200 so zadele štev.: 8.064, 8.094, 9.706, 13.866, 16.068, 17.919, 19.125, 27.742, 29.209, 29.232, 33.738, 36.647, 37.773, 38.172, 38.189, 49.455, 49.456, 49.462, 49.469, 58.852, 59.589, 66.454, 69.129, 69.147, 69.171, 69.184, 69.195, 69.406, 69.429, 73.982, 75.134, 76.606, 76.662, 77.213, 77.252, 78.014, 86.938, 87.248, 87.932, 96.611, 96.665.

Izžrebane velike dobitke smo že priobčili v „Jutru“ z dne 9. t. m.

Za mal dobitke izžrebane srečke zamenjamo za neizžrebane, da omogočimo našim igralcem igrati na velike dobitke.

Zadružna hranilnica, r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petrac. 19

ZANIMIVOSTI

× **Strašna rudarska nesreča v Šleziji.** V velikem južnošleskem rudniku v Neurode se je pripetila dne 9. julija strašna katastrofa. V rovu sv. Venčeslava, kjer je bilo zaposlenih okrog 200 rudarjev, so nepričakovano zadeli na močno žilo jamskih plinov. V naslednjem hipu je nastala strahovita eksplozija, ki je porušila v rovu vse na prave. Rov se je sesul in pokopal vseh 200 rudarjev. Eksplozija je bila tako silna, da se je čutila daleč okrog kakor močan potres. Čutili so jo tudi v vseh sosednjih rovih, kjer so ponekod popokale opore in se sesuli manjši še neobokani rovi. Ves rudnik je bil takoj alarmiran in z največjo naglico so pričeli z reševalnimi deli. Preden pa so prodrli v rov, je poteklo več ur. Do večera so potegnili iz rova 100 mrtvih, dočim 80 rudarjev še pogrešajo. Prizori ob mrtvaškem odru in pri pogrebu so bili pretresljivi.

V Ameriki še vedno linčajo črnce. V Ameriki, tudi v kulturnih severnoameriških Zedinjenih državah, še vedno divja sovraštvo med belci in črnici. Nedavno noč je zopet prišlo v mestu Emille (država Alabama, Zedinjene države) do grozovitosti belcev proti zamorcem. Dva zamorca, ki so ju obdoližili umora večjega števila belcev, so linčali, to se pravi, da so ju belci kar sami pobili brez vsake preiskave ali obsodbe. Zamorci so se stavili v bran in prišlo je do krvavih bojov in nečloveških okrutnosti belcev proti črncom. Linčali so še nadaljnje štiri črnce. Črnci so deloma zbežali iz mesta, deloma se poskrili pri belih rodbinah, ki so znane kot človekoljubne. Naslednji dan so se ponovila grozodejstva. Dva črnca, zakonski par, sta bila v avtu ustreljena, ker nista ustavila vozila, kakor je zahtevala bela publika. V bojih je padlo 8 črncev in 6 belih, veliko jih je pa ranjenih in leže v bolnici.

× **Prah in dim.** Tehnika razpolaga dandanes že s celo vrsto aparatov, s katerimi se odkrivajo nepoznane tajnosti. Eden najvažnejših je aparat za raziskovanje prahu v zraku, potem sesalka prahu, periskop za opazovanje prahu itd. S pomočjo teh aparatov se je posrečilo ugotoviti, da je nad Newyorkom vsak dan do višine 60 metrov ogromna količina čvrstih tvarin — v obliki prahu, skupno 2200 ton. V tem prahu je 65 odstotkov premoga, 15 odstotkov mineralnega prahu in pepela, 20 odstotkov organskih tvarin in na milijone bacilov vseh mogočih vrst. Tudi priroda

sama noče zaostajati za človekom in zato od časa do časa razburka svoje elemente in dvigne ogromne množine prahu v višine, jih prenaša in spušča na cele pokrajine. Leta 1901. je orkan, ki je nastal v Sahari, dvignil pustinjski prah in ga odnesel 4000 kilometrov daleč na velik del zapadne Evrope. Štiri dni so merili ta prah, ki je padal iz zraka in so izračunali, da je znašala ta količina 1.800.000 ton. Na Sredozemsko morje in severno afriško obalo je padlo baje skupno 150 milijonov ton prahu. Sahara sploh zelo pogosto pošilja svoj prah z vetrovi na vse strani. Toda zadnji „prašni dež“ ni prišel od tam, temveč s step južne Rusije. Oblaki prahu so dosegli obale Vzhodnega morja. Samo na Poljsko se je spustilo poldrugi milijon ton prahu. V krajih, kamor vetrovi zanašajo prah, se pogosto bistveno izpremeni tudi površina. Tako n. pr. trdijo učenjaki, da pokriva nekatere pokrajine na Kitajskem mehek rumenkast materal do višine 100 metrov. In vse to ni nič drugega, kakor prah, ki so ga vetrovi v stoletjih nanesli iz puščav srednje Azije.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vzrok.

Janezek: «Oče, zakaj žensk ne jemljejo k vojakom?»

Oče: «Ker je treba pri vojaki ubogati!»

Ne more čakati.

Stranka: «Kdaj mi boste prinesli obleko?»

Krojač: «Kadar boste prejšnjo plačali.»

Stranka (nejevoljno): «Tako dolgo pa ne morem čakati.»

Dobro je povedal.

Špelica: «Ti si vse premrtev. Jaz bom poročila samo takega, ki bo šel za mene tudi skozi ogenj.»

Janez: «No, potem si pa kar gasilca vzemi.»

Težko vprašanje

Gost (vpraša natakarja): «Koliko živih muh imate v Ljubljani?»

Natakar: «Tega vam nihče ne more povedati.»

Gost: «Za tri jih je gotovo manj, ker so tu v moji juhi.»

Potepuhov odgovor.

Sodnik: «Kaj, že spet tukaj, Otorepec? Tridesetkrat vas že vidim.»

Potepuh: «Saj to je prav. Če bi nas ne bilo, bi tudi vi ne imeli zaslužka.»

Slabi zobje

kvarijo najlepši obraz. Neprijeten duh iz ust je zopr. Obe hibi odstranite, če uporabljate krasno osvežujočo Chlorodont-pasto. Zobje dobe krasen sijaj slonovine, posebno z uporabo zobčaste Chlorodont-ščetke, zakaj ta čisti zobe tudi na njih stranicah ter odstranjuje ostanke jedi, ki povzročajo gnulobo. Poskusite najprej z malo tubo Chlorodont-paste, ki stane 8 Din. Chlorodont-ščetka za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modrozelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) in dobili boste brezplačno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvornice Zlatorog. Oddelek Chlorodont, Maribor 55.

Prima gonilna jermena

in vse mlinsko-tehnične potrebščine vedno v zalogi pri trrdki CADEZ & BRCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35

Zahtevajte cenik

CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar



Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 99—

3letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120—

3letno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 143-c

Razpošilja se le proti povzetju.

Pomlajevanje.

Znano je, da nikako bogastvo ne more dati človeku one sreče, ki jo uživa v svoji mladosti v polnem zdravju, moči in aktivnosti. Toda na žalost ostane naš organizem zdrav, močan, sposoben za delo in aktivno življenje samo dotlej, dokler so njegove življenjske žleze zdrave. Slabe ali celo bolne žleze ne dovajajo več organizmu dragocenih fermentov in hormonov energije, zaradi česar krvotok in premena materije ne delujeta in v organizmu se nabirajo strupi (sečna kislina, urati i. dr.), ki so ravno glavni krivci vseh naših nadlog in naglega staranja. Na srečo so slavni znanstveniki: Braun, Šekar, Karno, Gilbert in drugi iznašli sredstvo, da se po dovajanju fiziološkega ekstrakta (kakor Kalfuida D. Kalenichenka) iz žlez mladih živali v bolni organizem človeka zopet vračajo izgubljeno zdravje, mladostna moč in aktivno življenje, t. j. organizem se enostavno pomlaja.

Kalfuid čisti kri, regulira krvotok in premeno materije; po izvršenem kurzu zdravljenja ponehajo: slabost, nervoznost, nagla utrujenost, bolečine, potrtost in bivši bolnik uživa zopet vse radosti življenja mladih let.

Brezplačno pošljemo brošuro: «Pomlajenje in lečenje organizma». Naš naslov: Beograd, Kralja Milana 58, Miloš Marković. — Za Ameriko: A. Tchernoff, 50 East. 127 St. New York City.

Kalfuid se dobiva v vseh lekarnah in drogerijah.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročila.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Čevljarskega vajenca

sprejme Novak Ivan, Tacen št. 4, St. Vid nad Ljubljano. 314

Kovači!

Najboljši trdi in mehki koks in kovaški premog Vam nudi družba «Mirija», Ljubljana, Dunajska cesta št. 46, telefon št. 2820. 30

V prodaji leži Vaša bodočnost!

Ako se čutite sposobnega, doseči visok promet naših prvovrstnih predmetov, Vam ponudimo tem potom naše zastopstvo ter Vam jamčimo za boljši zaslužek kakor v kateremkoli drugem poklicu. Pišite nam in priložite znamko za odgovor. 285

Tehna družba, Ljubljana, Mestni trg št. 25/L.

Kovači!

Najcenejši koks 100 kg . . . Din 85—.

Pri večjem naročilu popust!

LJUBLJANSKA MESTNA PLINARNA.

TEJD. KORN, Ljubljana, Poljanska c. 8

(prej Henrik Korn) krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov in centralne kurjave, naprava strelovodov, kopališke in klozetne naprave.

Ako želite moj nasvet,



tedaj ostanite kakor jaz enkrat za vselej pri Fellerjevih Elsa milih zdravja in lepote (milo iz lilijinega mleka, lilijine kreme, iz rumenjaka, glicerina, boraksovo, katranovo, brivsko). Popolnejših za nego telesa ni! Njihovo izvršno delovanje izvira iz njihovega zdravilnega sestava. — Jaz ne rabim nikdar drugih mil!

Za plemenito nego obraza jemljem ELSA-CREME-POMADO!

Delajte tudi Vi tako! — Pomagalo bo tudi Vam!

5 koščkov Elsa-mila na izbiro stane 52 Din franko! če se denar pošlje naprej; po povzetju 62 Din.

Dobiva se povsod. Kjer ne, izvolite naročiti naravnost pod naslovom:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elsa-trg 360.

Učenee

s primerno šolsko izobrazbo se sprejme proti popolni oskrbi v trgovino z mešanim blagom na deželi.

Ponudbe pod «U 250» na upravo tega lista. 306

Krepak učenec

iz poštene hiše in s primerno šolsko izobrazbo se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom. Kje? pove uprava «Domovine». 313

Gostilna in posestvo v Štrigovi (Medimurje).

Šele pred nekaj leti sezidana enonadstropna hiša s 7 sobami, 2 kuhinjama in 2 kletama, gospodarsko poslopje, krasen vrt, 2 1/2 orala njiv (oranic), 1 oral sadnega vrta, ob državni cesti na jako dobrem prometnem mestu, se prodajo. Cena zelo nizka in ugodna. Več pove Rejnar v Razkrižju pri Štrigovi. 309

O P O Z O R I L O.

Obveščamo s tem vsakogar, da Alojzij Grčar iz Ljubljane ni bil in ni upravičen sprejemati za našo tvrdko nobenih denarnih zneskov ter da tudi ni več naš zastopnik.

Friderik Kratz, družba z o. z.,

„STUBAIER“ - brzoklepalnik,

Stražišče pri Kranju.

Ako želite, da ostanete Vaša gospodarska poslopja s ostalim vred dobijo prebarvna, morate nabavljati barve, pokost (firne), lake in druge tem slične redmete edino pri

DRAGU FRANZU

V LJUBLJANI, Stari trg št. 24 295

Postrežba točna!

Cene solidne!

L. Mikuš

LJUBLJANA, Mestni trg 15

DEŽNIKI

NA MALO

NA VELIKO

Ustanovljeno 1839

58

Telefon 2282

DVOKOLESA — teža od 7 kg naprej



najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarov. Otroški vozički od najpreprostejšega do najfinejšega modela. Izdeluje se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.



TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta stev. 4.

Zahtevajte cenik gratis in franko.



Birmanske ure za dečke
od Din 44— naprej.

H. SUTTNER, Ljubljana 5

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.



Birmanske zapetne ure, srebrna od Din 152— naprej.
Birmanske zapestne ure, 14 Karat zlata, od Din 296— naprej.



SREBRNE VRATNE VERIZICE (Colliers) od
Din 20— naprej. **ZLATNE VRATNE**
VERIZICE (Colliers) od Din 85— naprej.